Вінницька філія Центру дослідження історії Поділля
Інституту історії України НАН України
при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка
Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України

Анатолій Нагребецький

ХРАМ
Святого Брата Альберта
на землях
Княжої Луки

Керівник проекту Леонтій Славінський

Вінниця
2018

ББК 63.3 (4УКР–4ВІН) 62.08
УДК 94 (477.44)
Н 61

Нагребецький А.Н.
Храм Святого Брата Альберта на землях КняжоїЛуки.
– Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2018. – 104 с.

Перша згадка про землі Княжої Луки відноситься до кінця XIV століття. Належали ці землі литовським і польським королям, турецьким султанам і московським царям. Але найбільшого розквіту життя людей на цих землях сягнуло за часів панування тут Польщі. Так склалося, що Княжа Лука понад два століття була залежна від польських завойовників. Тоді ж тут відбувалася полонізація місцевого населення. Про це та про будівництво Плебанівського костелу Святого Брата Альберта йде мова у цій книзі. Цікава і корисна вона буде тим людям, предки яких понад чотири століття поклонялися Ісусу Христу, не маючи в селі місця, де б могли проводити свої Богослужіння.

Будемо дякувати Богові, що ця книга побачила світ. Окрема подяка сім'ї жителя села Славінського Леонтія Франковича за його благочинні дії при виданні цієї книги.

ISBN 978-617-530-053-9

© Нагребецький А.Н., 2018
© ПП Балюк І.Б., 2018

Світлій пам'яті засновника Плебанівського Храму Святого Брата Альберта, отцю Альберту Зенону Туровському

присвячується

«Коли добро робити вмієш –
Поперед тебе шана йде.
Добром як ниву ти засієш,
То вдячність густо там зійде».

Сповідуючи істину

Перед Історія села... За цими простими словами таїться невичерпне джерело знань, цікавої, захоплюючої інформації, адже історія України, власне, й складається із відомостей про минуле наших сіл, міст, містечок, про події, які відбувалися на їхніх теренах, людей, які заселяли їх у різний історичний час.

Має свою історію й Плебанівка (у далекому минулому – Княжа Лука), що в Шаргородському районі Вінницької області. Про неї Анатолій Никифорович Нагребецький – невтомний дослідник історії своєї малої батьківщини, знаний на Вінниччині краєзнавець, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України – уже розповідав у розгорнутому історико-етнографічному нарисі «Моя Плебанівка».

Цього разу автор знову звертається до історії рідного села. Але у визначеній тематичній площині, зосереджуючи увагу виключно на житті та долях багаточисельних польських машканців населеного пункту – католиках, які, за словами А. Нагребецького, «на відміну від православного населення, цілих чотириста років не мали свого храму в селі для Богослужінь. Чотириста років плебанівські католики щонеділі і щосвят відвідували Храм Святого Флоріана у Шаргороді, який знаходився на віддалі 7 верст. В основному люди добиралися до Шаргорода і назад своїм пішим ходом у всяку пору року і при всякій погоді. Такі масові походи для плебанівських католиків стали особливо важкими у роки радянської системи… Радянська влада … з перших років свого існування нещадно боролася з релігією, вважаючи її за «опіум для народу»… Про цю сатанинську боротьбу сталінського режиму, виконання та перевиконання ним «планів по розстрілах поляків», як вигаданих ворогів, та інші сторінки духовного життя польської громади Плебанівки (Княжої Луки) йдеться на сторінках пропонованої вам, шановні читачі, праці.

Зазирнувши у глибину століть, автор розкрив чимало невідомих сторінок. Тому книга – черговий конкретний внесок у поділлєзнавство, вітчизняне краєзнавство, яке так високо цінував незабутній Герой України, фундатор краєзнавчого руху в нашій державі академік П. Т. Тронько. Як неодноразово наголошував він, саме воно є безцінною скарбницею збереження історичного досвіду багатьох поколінь, всього того найкращого, що витримало випробування часом у сфері матеріальної і духовної культури, завжди було міцним фундаментом історичної пам'яті, формою залучення широких кіл громадськості до пізнання рідного краю як складової частини багатовікової історії нашої Батьківщини, проявом активності мас у виявленні, збереженні і примноженні історико-культурної спадщини народу; саме через творче натхнення, безкорисливий пошук ентузіастів найбільше виявляється духовна потреба людей – інтерес до рідного краю, котра виховує й примножує патріотичні почуття.

Тож привітаємо автора із черговим науково-краєзнавчим здобутком. Побажаймо йому нових досягнень на тернистому шляху до творчого Олімпу!

Сергій ГАЛЬЧАК,
голова правління Вінницької обласної організації
Національної спілки краєзнавців України

Далеке минуле Княжої Луки

Перед тим, як розпочати мову про Плебанівський костел, названий на честь Святого Альберта, автор вважає за потрібне коротко пройтися по сторінках історії земель наших шаргородських. Не будемо занурюватись у наддалеке минуле життя трипільської та черняхівської культури чи періоду палеоліту. Тут читач ознайомиться із першою письмовою згадкою про наші землі, яка дійшла до нас, завдяки наявності архівних документів пори XIV-XX століть, які зберігаються у державних архівах Вінниці, Львова, Хмельницького, Кам'янця-Подільського, Києва та ін. міст. Мова піде про першу письмову згадку про наші землі, датовану 1383 роком, коли Литовський князь Вітовт, володіючи цими землями, надав привілей (дозвіл документальний) на користування землями від Кацмазова аж до Чернівців своєму слузі Василю Карачевському. Ці землі носили назву Корчмаровська волость. Корчмаров – стара назва поселення Кацмазова.

Історики і дослідники давно знали про цей документ Вітовта, але до Плебанівки він дійшов лише у 1966 році, коли за вказівкою районної влади учителі Плебанівської школи Д.А. Білінський і Н.П. Нагребецький були спеціально командировані до Львівського державного архіву з метою відшукати матеріали з історії заснування села Плебанівки.

Справа в тому, що в ту пору силами істориків України готувалась книга з історії міст і сіл кожної області, в тому числі історія міст і сіл Вінницької області. Така книга вийшла у світ 1972 року під назвою: «Історія міст і сіл УРСР. Вінницька область».

Згадані вище плебанівські учителі Білінський і Нагребецький відшукали в архівах дарчу грамоту Вітовта, переписали її зміст і привезли в село. Цей документ важливий для нас тим, що в ньому вперше згадується назва нашого населеного пункту – Княжа Лука.

На жаль, у тій книзі «Історія міст і сіл УРСР. Вінницька область» про нашу Плебанівку, яка колись носила назву Княжа Лука, написано всього шістдесят слів...

Простий учнівський зошит, в якому згадані плебанівські учителі зробили важливий запис, зберігається у домашньому архіві автора. Тож процитуємо читачам надзвичайно цінний і рідкісний документ: привілей Литовського князя Вітовта для Василя Карачевського на закладення села Княжа Лука, виданий в Полоцьку 5 травня 1383

року. Документ цей колишній володар Шаргорода Генріх Любомирський, коли покидав у 1839 році своє володіння, вивіз його разом з іншими сімейними архівами до Львова і залишив їх у закладі маєтку Оссолінських, які пізніше стали власністю Державного архіву Львівської області. Документ цей для нас важливий тим, що у ньому вперше за понад шість століть згадується **Княжа Лука.**

До речі, у цьому архіві зберігається й донині дуже багато цінних документів, що стосуються земель та маєтків Шаргородщини.

Текст привілею подається дослівно з оригіналу з перекладом на українську мову:

«1383 р. 5 травня з ласки Божої, ми Великий Князь Вітольд відомо робили кожному добродію, хто коли на цей лист подивиться, шо ми допустили ***закласти село Княжа Лука*** *на мокрім кореню в Подільській землі Кам'янецького повіту між річками Мурашками до берегу Мурашки Сеньковської з лісом, який звуть Стриїв Ріг і Куликовими лісками аж доти, де впадає Мурашка Сеньковська в Мурафу Велику Василькові Карачевському, слузі нашому, дали йому зі всіма лісами, з полями, з сінокосами, з ланками, зі всіма пожитками йому і його дітям, всім його нащадкам на віки віків. То ми зробили з панами родами нашими за його вірну службу, а для ліпшої вдячності печаткою нашою казали завірити. Написаний лист в Полоцьку, року від народження Христа тисяча триста вісімдесят третього – місяця травня п'ятого дня».*

У зацікавлених краєзнавців, істориків та любителів вивчення історії постає логічне запитання, чи заклав Василь Карачевський село Княжу Луку за свого життя? Ні, не заклав. Село заклали його нащадки пізніше. А от коли саме виникло село, відповідь дає наступний архівний документ, який зберігається, як і вище згаданий привілей Вітовта, у фонді Оссолінських, що у Львівському архіві:

«Привілей короля Зигмунда І-го для Лазаря Карачевського, підтверджуючи давніше Станіслава із Ходча – старости Подільського, даного шляхетному Зінькові Карачові (З.Карачевський – внук Василя Карачевського 1468 р.) на пустирі Княжа Лука з записаними на неї (на село) 20 кіп. (копа-одиниця виміру грошей) *– року 1510, грудня місяця, 28 дня».*

Ці документи теж вивіз із Шаргорода його власник і спадкоємець Генріх Любомирський у 1839 році, подарувавши їх у сімейну бібліотеку пана Оссолінського. Бібліотека містилася у його маєтку у м. Львові.

На основі останнього документу можна зробити висновок, що поселення Княжа Лука існувало вже до 1510 року, так як названий

Подільський староста наклав на село податок у 20 кіп ще у **1468 році,** коли жив Зінько Карачевський. Документ виклопотав вже Зіньків син – Лазар у грудні 1510 року.

Треба думати, що село засноване ще у XV столітті при Зінькові Карачевському – внука Василя Карачевського, але через часті набіги на наші землі татар у XV столітті, село зникало, а назва «Княжа Лука», як велів називати село князь Вітовт, зберігалася, як тільки поселення знову відновлювалося.

Ян Замойський (1542–1605 рр.) – володар Княжої Луки

Лише з приходом на наші землі у 1579 році нового власника польського канцлера Яна Замойського (1540-1605 р.р.), Княжа Лука значно розширилась завдяки об'єднанням кількох хуторів (Пеньківка, Томашівка, Ставки, Кавчинці (Оліхи), Заяча, Млинки Верхні і Нижні та ін., у яких стали поселятися переселенці – католики з Волині, Польщі, Галичини та інших країв Великої Речі Посполитої.

Згодом у Плебанівці з'явилися прізвища із закінченням на ...ський, ...цький (польський говір). У Вінницькому державному архіві зберігається документ – список дворян і шляхти с. Плебанівка станом на 1795 р. Серед них дворяни: Станіслав Чайковський, Мартин Офлаканський, Фома Соболевський. Далі список шляхетських сімей: Промоцький, Яровецький, Липінський, Пейрицький, Вірський, Славінський, Чайковський, Березовський, Нагребецький, Муравський, Вишмірський. (ДАВО, Ф.Д. – 177, о. – 1, од. зб. 1208, с.с. 1 – 18).

З тих пір, з часів епохи Яна Замойського, у Княжій Луці проживали люди православної та католицької віри. Коли ж у 1595 році у нещодавно заснованому Шаргороді Ян Замойський побудував Римсько-католицький храм Святого Флоріана, тоді ж володар Корчмаровської волості своїм указом подарував село Княжу Луку та її землі Шаргородському костелу. Село стало належати шаргородським ксьондзам, які тоді ж дали селу нову назву – Плебанівка (від польського слова Pleban, що в перекладі означає «ксьондз»). Цим дарчим фактом Замойський підтвердив істину, яка вказувала, що село Княжа Лука на той час уже існувало. Оскільки не міг володар дарувати того, чого немає. Отже, село засноване раніше.

Власники села застосовували до жителів різні заохочувальні заходи з тим, щоб зацікавити людей до переходу на римсько-католицьке віросповідання. Таким надавалися різні пільги. Наприклад, звільнення від всяких податків та військових обов'язків, їм виділялися кращі земельні наділи та ін.

Але плебанівські католики, на відміну від православного населення, цілих чотириста років не мали свого храму в селі для Богослужінь. Чотириста років плебанівські католики щонеділі і щосвят відвідували Храм Святого Флоріана у Шаргороді, який знаходився на віддалі 7 верст (9 км). В основному люди добиралися до Шаргорода і назад своїм пішим ходом у всяку пору року і при всякій погоді. Такі масові походи для плебанівських католиків стали особливо важкими у роки радянської системи., Виконуючи безглузді більшовицькі накази, радянська влада ще з перших років свого існування нещадно боролася з релігією, вважаючи її за «опіум для народу».

Але вірні Богові люди, щоб помолитися і взяти участь у Святій Службі, жителі Плебанівки ходили за 9 км до Храму Святого Флоріана. Ходили вони і до костелів у селах Мовчани, Мурафа, Лучинець та ін.

Свідченням цього є запис, який датований 10 травня 1945 року про ділові збори, що відбулися в приміщенні Мурафського Римсько-католицького храму Непорочного Зачаття Діви Марії. На збори прийшли 3150 віруючих.

Серед них були і громадяни Зведенівки, Попелівки, Деребчина, Малої Деребчинки, Козлівки, Шостаківки, Розкоші, Плебанівки, Паціровї та інших сіл.

Отець Войцех Дажицький, котрий служив при Мурафській парафії, неодноразово говорив, що ми доживемо ще до того часу, коли і в Плебанівці, і в Козлівці та інших селах будуть свої храми. Життя цього священика було сповнене страдницькою долею. До свого призначення в Мурафську парафію він відбув шість років каторги на золотодобувних копалинах Колими. Причина покарання – релігійні переконання.

Отець Войцех Дажицький. Фото 1945 р.

З року в рік ріс авторитет настоятеля серед віруючих. Це почало непокоїти владу комуністів. На священика Мурафського

костьолу партійними органами була підготовлена характеристика, у якій зазначалося, *що «…Дажицький В. Я. за релігійними переконаннями є фанатиком, намагається використати будь-який привід для активізації релігійної діяльності. Серед віруючих користується авторитетом, здатний вплинути на віруючих в напрямку виховання в них релігійного фанатизму».*

Священику було пред'явлено ряд надуманих претензій, звинувачено в порушенні законодавства про культи і позбавлено 21 травня 1957 року парафії. Віруючі виступили на захист свого душпастора. Десятки листів за підписами парафіян було надіслано в різні вищі інстанції до Москви і Києва. Зокрема під листом підписалися громадяни з Аристівки, Деребчина, Семенівки, з Михайлівки, з Зведенівки, з Попелівки, Козлівки, Плебанівки та інших сіл.

На жаль, ні листи парафіян, ні поїздки віруючих до Москви і Києва не допомогли. Парафіяни знову залишилися без настоятеля. Службу в костьолі проводили священики із сусідніх парафій. Забігаючи наперед, відмітимо, що найчастіше доїжджав до віруючих отець Антоній Хоміцький – настоятель храму Святого Флоріана із Шаргорода. З 16 січня 1961 року його було призначено настоятелем Мурафського храму. Отець Антоній Хоміцький правив Служби Божі в цьому костьолі 32 роки.

Страждальницька пора пастви Господньої

Слід нагадати читачам про події, що відбувалися у Плебанівці в 30-х роках минулого століття. Селяни добре пам'ятають про нові закони нової радянської влади, які забороняли вживати ім'я Бога.

Знищення церков і костелів було плановим. План був поділений на декілька фаз: 1932-1933 роки – зачинити силою всі храми, 1933-1934 – знищити всіх духовних осіб, 1935-1937-1938 – репресії віруючих. Наказ Сталіна почали втілювати в життя. Руйнували церкви і костели, особливо у селах, знімали з них дзвони і хрести, і перебудовували приміщення храмів для перебування в них солдатів, для клубів, складів та ін.. Намагалися вирвати Бога з душі людської. Церковні цінності більшовики конфісковували для світової революції,

а в більшості привласнювали для особистих потреб. З особливою жорстокістю більшовики відносилися до осіб духовного стану. Їх переслідували і репресовували, позбавляли всяких прав.

Підтвердженням цьому є автобіографія, написана ксьондзом Мартиніаном Дажицьким. Стиль і орфографія оригіналу:

***Я, отець Мартиніан Дажицький**, народився у 1918 році в Ягелі Львівського воєводства. Після початкової школи я продовжив своє навчання в Колегіумі Серафіцькому Отців Бернардинів, що у місті Радечніца. Згодом моє навчання продовжилось у Львівській духовній семінарії при бернардинському монастирі. Почалася війна.*

У 1943 році я приїхав на працю до Житомирської області. І обслуговував у той час 5 районів, у тому числі Київську область та Одесу. Мав їхати працювати до Харкова, але тут мене заарештував КДБ. Я просидів під слідством 5 місяців у тюрмі, яка знаходилась у Житомирі. Потім відбувся суд, на якому мені був винесений вирок – 8 років позбавлення волі.

26 жовтня 1946 року, під конвоєм я вирушив на переселення в бухту Находку. Важко передати словами ту атмосферу, в яку я потрапив, розповісти про нелюдські умови життя. Ми жили в бараках, які були розраховані на 120 чоловік, а нас там знаходилось – 840.

16 травня 1947 року я відплив до Магадану. Прибув на Колиму, де працював на золотому приску. Запам'яталися на все життя сильні морози, які перевищували мінус 60°. В таких умовах я возив тачки з грузом. Через важку працю та незбагненний для нас, слов'ян, мороз, я важко захворів. І вже не думав, що колись побачу сонце. Але допомогли добрі люди: лікарі – чоловік та дружина, які знали, що я ксьондз. Вони мене виходили та забрали до свого дому працювати. В день своїх монаших іменин 2 липня 1952 року був звільнений з табору, де пробув 6 років.

Повернувся до України, тому що було моєю мрією нести слово Боже такому загубленому та знедоленому народу, від якого намагалися забрати найсвятіше – віру в Господа. Важко тут прийшлося, тому що не дозволяли мені душпастирську діяльність. Але згодом прибув до Мурафи, де обслуговував 5 костьолів, які знаходились на далеких відстанях. Також служив Святу Месу по домівках, сповідував хворих, навчав дітей релігії. Бували в моєму житті такі часи, коли я був прикутий тяжким недугом до ліжка і сповідував прихожан лежачи. Комуністична влада дала мені право уділяти таїнство покаяння тільки двом особам, але їх було у десятки разів більше.

Останній переїзд відбувся у 1957 році, коли я приїхав до Городківки Вінницької області. Завдяки великій любові до Господа нашого Ісуса Христа я не відчував самотності, хоч залишився одиноким як брат-францисканець. Навкруги на всій українській землі, не було жодного, хто наслідував би Отця нашого Франциска. Але згодом, через десятиліття, молодь, яка з раннього дитинства перебувала під моєю духовною опікою, потягнулася до невимовного духовного життя.

І в даний час в Україні створена Провінція Святого Архангела Михаїла, яка налічує, дякуючи Богу, 75 братів францисканців. А я і до сьогодні працюю в Городківці. І моє сумління спокійне, адже я виконав волю Господа нашого, посіявши маленьке францисканське зерно. І плекаю надію, що в майбутньому Україна матиме гарний врожай квітів Святого Франциска.

Підпис

Примітка:

Брата Мартиніана Войцеха Дажицького було засуджено за ст. 54-10 п.2 КК УРСР на 8 років позбавлення волі з висланням на 5 років з території Житомирської області після відбуття покарання за проведення антирадянської агітації. Постановою Пленуму Верховного Суду УРСР від 11 березня 1990 року судові рішення відносно Дажицького В.Я. скасовано, а кримінальну справу переведенням закрито на підставі п.2 ст.6, КІМ УРСР за відсутністю складу злочину. Дажицького В.Я. по даній справі реабілітовано.

2 липня 2009 року релігійний діяч, священик, єдиний у колишній радянській Україні член ордену францисканців відійшов до Господа Бога.

7 липня 2010 року при парафіяльному храмі в Городківці Крижопільського району Вінницької області відкрито музей, який названо «Місце пам'яті о.Мартиніана Дажицького». Знаходиться він в приміщеннях, в яких до кінця своїх днів проживав о.Мартиніан. В музеї знаходяться особисті речі, документи, книги, ікони та фотографії отця Мартиніана. Великою допомогою в створенні такого музею стали фотографії, які приносили вірні з різних парафій, в тому числі й із Шаргородського приходу, до якого століттями належали плебанівські католики.

Радянська влада, при якій керувала ленінська партія більшовиків, ще з перших років свого існування постійно і наполегливо переслідувала різного роду релігійних діячів. Такого переслідування зазнав ще у 20-х роках минулого століття Шаргородський ксьондз

Туровський Максиміліан Домінікійович, 1886 року народження. Родом із дворян, сім'я проживала у с.Бараші Житомирської області, здобув вищу освіту, священик, проживав у Шаргороді, де управляв парафією при костелі Святого Флоріана. Вперше його було арештовано 7 травня 1927 року лише за те, що мав свої релігійні переконання, які передавав своїм прихожанам. Більшовикам це ввижалося, як контрреволюційна пропаганда і агітація. Арештованого Туровського цілих три роки тримали в «допрі» і лише після бурхливих подій у березні 1930 року, коли плебанівські, шостаківські, розкошанські і козлівські католики підняли повстання проти масової колективізації та знищення храмів по селах і арешту ксьондза Туровського, влада таки піддала суду його.

10 травня 1930 року за постановою Трійки ДПУ УСРР Туровського М.Д. засуджено на 10 років концтаборів. Під час «волинки» в Шаргороді повстанці вимагали негайного звільнення його, але повстання було придушене військами із Могилева і арештанта відправлено у далекі сибірські табори.

Вдруге ксьондза Туровського було заарештовано зразу ж після його повернення із концтаборів. Без всякого звинувачення, за постановою Трійки УНКВС Ленінградської області, куди ксьондз повернувся після заслання, 25 листопада 1937 року Туровський М.Д. арештований і 8 грудня 1937 року розстріляний.

Більшовицька влада боялася таких людей, які у своїх проповідях несли людям правду про Бога. Загрозою для більшовиків були не тільки католицькі священики, але і православні. Так, у нашій Плебанівці зазнали гонінь і переслідування священик Іванишин Олександр Іванович, 1908 р.н., якого було арештовано в грудні 1931 року за нібито контрреволюційну діяльність у Плебанівці. За постановою Трійки ДПУ УСРР аж від 5 квітня 1933 року він засланий на три роки до Сибіру. На десять років був засуджений за таку ж вигадану діяльність брат Олександра Іванишиного – Олексій. Він теж був священиком у с.Жабокрич Крижопільського району, звідки брати родом. Олексій Іванишин, відбувши покарання за ніщо, від різного роду знущань і важких робіт захворів на психічну хворобу й так доживав у Плебанівці віку. Іванишин Олександр уже після війни довгий час служив при Плебанівській Свято-Покровській церкві дияконом.

Такої ж наруги за свої релігійні переконання зазнав староста Плебанівської церкви Рижий Михайло Павлович, 1881 р.н., який після березневих подій 1930 року, що відбувалися в Плебанівці, був позбавлений волі на 5 років концтаборів.

Плебанівська Голгофа XX століття (1921–1953 р.р.)

Склад злочину – національність

Найближчі у нашій пам'яті події, пов'язані із життям селян-католиків Плебанівки, стосуються останнього XX століття. Віруючі були свідками благородного служіння Шаргородських священнослужителів Богові і Людям. Серед таких: Максиміліан Туровський (1921-1933 р.р.), Мартиніан Дажицький (1953-1955 р.р.), Антоній Хоміцький (1955-1966 р.р.), Броніслав Джапецький (1966-1973 р.р.), Вінцент Вітко (1973-1983 р.р.), Зенон Туровський (1983-2013 р.р.) та інші. І всі вони у свій час зазнали гонінь та репресій від радянської влади.

Але найбільшої наруги і страждань зазнали плебанівські католики.

Тоді, у 30-х роках, їх безневинно арештовували масово. На нашій прикордонній Вінниччині достатньо було мати не етнічне походження, тобто національність поляка, румуна, німця, чеха та ін. то такі люди зразу ж потрапляли під репресії.

Автор добре запам'ятав розповідь колишнього активіста 30-х років минулого століття, голови Плебанівської сільської ради Горенюка Івана Михайловича про те як, кого і за що з села відправляли репресованих.

Розповідь велася у 1972 році, хоч тоді ще було ризиковано таке говорити і слухати. Але таємно колишній голова сільради розповідав:

« – ... З району мені прийшла вказівка, щоб я надав списки на 50 людей для їхнього арешту і відправки на будови соціалізму. 50 і не менше! Скоротити ліміт 50-ти – означало для мене, як керівника, лише одне – підписати собі вирок і доповнити скорочений список хоч на одного чоловіка власним іменем або іменами активу села. Що ми мали робити? Складали і подавали списки таємно, до яких в основному входили звичайні селяни, декого записували з числа найактивніших повстанців проти колективізації. Це були люди в основному з числа католицької віри».

З часом автор в процесі написання книги «Моя Плебанівка» ще при житті окремих репресованих та членів їх сімей (дружин), склав список безневинно покараних за ніщо людей з Плебанівки. І було

б вкрай не справедливо не вказати у цій книжечці людей, які майже всі віддали своє, що є найдорожче – життя – лише за те, що вони – українці, були католицької віри і в документах записані «поляк» по національності. Це плебанівські люди, долі яких відомі лише Господу Богу:

Андрійчук Микола Іванович, 1881 р.н., **поляк**,
Барановський Микола Миколайович, 1893 р.н., **поляк**,
Білозор Флоріан Петрович, 1909 р.н., **поляк**,
Боднар Іван Михайлович, 1865 р.н., **поляк**,
Вірський Григорій Йосипович, 1890 р.н, **поляк**,
Гончарук Людвиг Вікентійович, 1901 р.н., **поляк**,
Господар Йосип Якубович, 1891 р.н., **поляк**,
Дерещук Калітан Миколайович, 1904 р.н., **поляк**,
Дерещук Станіслав Миколайович, 1907 р.н., **поляк**,
Дерещук Михайло Іванович, 1894 р.н., **поляк**,
Дядюк Іван Йосипович, 1901 р.н., **поляк**,
Дядюк Мар'ян Васильович, 1909 р.н., **поляк**,
Кучер-Оліх Степан Йосипович, 1906 р.н., **поляк**,
Лігутко (Сірак) Йосип Андрійович, 1888 р,н., **поляк**,
Лігутко Фадей Миколайович, 1904 р.н., **поляк**,
Майданюк Михайло Якубович, 1879 р.н., **поляк**,
Михайлишин Базиль Іванович, 1902 р.н., **поляк**,
Михайлишин Василь Михайлович, 1889 р.н., **поляк**,
Михайлишин Михайло Петрович, 1887 р.н., **поляк**,
Михайлишин Микола Петрович, 1895 р.н., **поляк**,
Мокрий Іван Антонович, 1892 р.н., **поляк**,
Мокрий Михайло Антонович, 1880 р.н., **поляк**,
Мокрий Григорій Михайлович, 1905 р.н., **поляк**,
Мокрий Адолько Михайлович, 1912 р.н., **поляк**,
Німак Антін Михайлович, 1896 р.н., **поляк**,
Німак Микола Іванович, 1898 р.н., **поляк**,
Німак Степан Петрович, 1897 р.н., **поляк**,
Новіцький Йосип Степанович, 1899 р,н., **поляк**,
Новіцький Казимір Григорович, 1889 р.н., **поляк**,

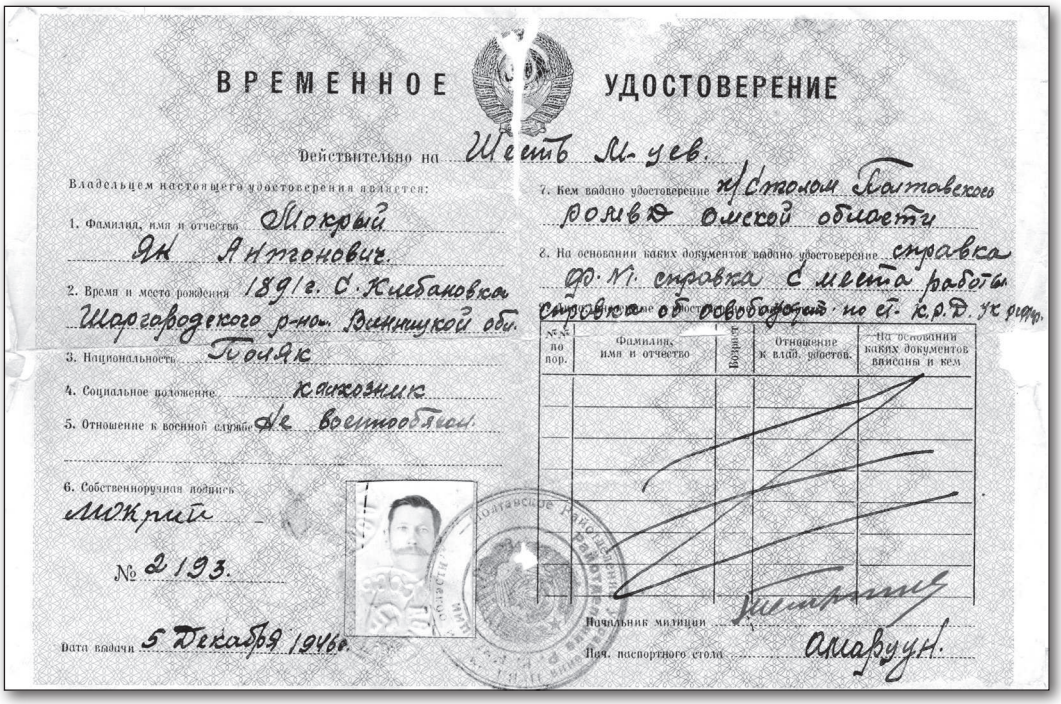

ВРЕМЕННОЕ УДОСТОВЕРЕНИЕ

Действительно на Шесть м-цев.

Владельцем настоящего удостоверения является:

1. Фамилия, имя и отчество Мокрый Ян Антонович.

2. Время и место рождения 1891 г. С. Клебановка Шаргородского р-на Винницкой обл.

3. Национальность Поляк

4. Социальное положение колхозник

5. Отношение к военной службе не военнообязан.

6. Собственноручная подпись Мокрий

№ 2193.

Дата выдачи 5 Декабря 1946 г.

7. Кем выдано удостоверение н/с столом Полтавского РОМВД Омской области

8. На основании каких документов выдано удостоверение справка ф. № 1 справка с места работы справка об освобождении по ст. К.Р.Д. УК РСФСР

№№ по пор.	Фамилия, имя и отчество	Возраст	Отношение к влад. удостов.	На основании каких документов вписаны и кем

Начальник милиции [signature]

Нач. паспортного стола Амарчун.

Тимчасове посвідчення, видане Полтавським РОМВД Омської області звільненому репресованому плебанівчанину Мокрому Івану Антоновичу, який відбував покарання на лісорозробках у Сибіру (у графі національність значиться: «Поляк» – *А. Н.)*

Підпалюк Йосип Степанович, 1887 р.н., **поляк**,
Полющак Франко Іванович, 1904 р.н., **поляк**,
Самборський Базиль Іванович, 1895 р.н., **поляк**,
Самборський Лаврентій Іванович, 1900 р.н., **поляк**,
Самборський Михайло Антонович, 1890 р.н., **поляк**,
Самборський Петро Миколайович, 1909 р.н., **поляк**,
Салямон Войтко Йосипович, 1908 р.н., **поляк**,
Салямон Петро Миколайович, 1909 р.н., **поляк**,
Салямон Флоріан Янович, 1910 р.н., **поляк**,
Славінський Каспро Антонович, 1907 р.н., **поляк**,
Смолявський Йосип Григорович, 1890 р.н., **поляк**,
Соколовий Михайло Адамович, 1906 р,н., **поляк**,
Черпатюк Леон Андрійович, 1887 р.н., **поляк**,
Шейгець Григорій Іванович, 1906 р.н., **поляк**,
Шейгець Віронько Антонович, 1898 р.н., **поляк**,
Шейгець Михайло (Михасько) Йосипович, 1880 р.н., **поляк**,
Шейгець Йосип Михайлович, 1915 р.н., **поляк**,
Шейгець Томаш Йосипович, 1888 р.н., **поляк**,

Шейгець Микола Васильович, 1894 р.н., **поляк**,
Шутий Левко Андрійович, 1903 р.н., **поляк**,
Ющишин Йосип Антонович, 1908 р.н., **поляк**,
Яньовий Петро Янкович, 1882 р.н., **поляк**.

Отже, план-ліміт 50-ти в Плебанівці виконано за рахунок католиків. А ще ж були небажані в селі українці. Серед них: Нагребецький Гнат Федорович, 1906 р.н.; Мудрак Йосип Йосипович, 1908 р.н.; брати Поперечні Дмитро, Микола, Іван і сестра Ксенія. Були й такі плебанівчани, які проживали за межами свого села: Каришків, Привітне, Шостаківка, Деребчин, Гонорівка та ін.. Всюди око більшовицьке побачило невдоволених владою, яка зреклася від Бога.

Патріарх Поділля

Хвилююча, сувора і страждальницька, разом з тим тріумфальна біографія відомого по всій Україні та Польщі отця Антонія Хоміцького, названого в народі «Патріархом Поділля».

Отець Антоній Хоміцький у вівтарі Мурафського костелу Непорочного зачаття Діви Марії. 1964 р.

Без перебільшення можна сказати, що отець Антоній Хоміцький – постать легендарна. Наприкінці 40-х – на початку 50-х рр. минулого століття територія його парафії сягала 144 км^2, і він був у ній єдиним римсько-католицьким священиком. Він ніс віру в Христа десяткам тисяч віруючих і його називали «Патріархом Поділля».

Варто сьогодні пригадати плоди невтомної душпастирської праці отця Антонія Хоміцького з існуючих документальних записів. З них дізнаємося, що в парафії в Полонному, де працював отець Антоній Хоміцький, у 1947-1954 роках було 13219 хрещень, 1579 шлюбів. 1563 миропомазань. Через нестачу священиків він їздив також до інших парафій, часто досить віддалених одна

від одної. Зазвичай уряд толерував такі душпастирські «візити», даючи дозвіл на виконання релігійних функцій протягом трьох або чотирьох днів, але перехід за межі дозволеного загрожував арештом або засудженням. Сам отець розповідає, що з ним трапилось в парафії в м. Бар Вінницької області. Він отримав дозвіл на душпастирську послугу на три дні.

Коли люди дізналися про його приїзд, їх прийшло дуже багато. Священик сповідав, відправляв Святу Месу, проповідував, охрестив більше ста осіб, поблагословив десятки шлюбів, не відпочиваючи ні вдень, ні вночі. Третього дня, повертаючись з храму на обід, впав на землю і заснув. Його знайшли і сказали: *«Отче Вам, забороняється спати, у Вашому розпорядженні всього декілька годин, а ще багато людей очікує на Вас». «На мою просьбу,* – розповідав отець Хоміцький, *– мені полили голову холодною водою, я швидко поїв супу і повернувся до храму, до людей, до праці».*

В Деражнянській парафії, Хмельницька область, 21-22 липня 1953 року отець Антоній Хоміцький охрестив більше 400 осіб, а у Гречанах в Хмельницькій області 28.07.1953 – 505 осіб,

Люди, які багато років не бачили священика, дізнавшись, що він приїжджає до якоїсь парафії, прибували туди цілими родинами, щоб могти приступити до таїнств. Приїжджали не тільки з України, але і з Казахстану, з Сибіру, з Росії і Білорусі. На той час отець Антоній був єдиним діючим священиком на всі області. Не зважаючи на втому, він почувався щасливим, бо Церква жила і тріумфувала в людських душах.

З деяких документів випливає, що в Полонному протягом до 1954 року він охрестив 5915 осіб. З цієї парафії отець Антоній їздив у райони Хмельниччини та Кам'янця-Подільського, де охрестив більше 3315 осіб і поблагословив 568 шлюбів. Переведений до Мурафи, в 1957 році охрестив тут 3989 катехуменів, поблагословив 1011 шлюбів і уділив миропомазання 1563 особам. В загальному він охрестив 13219 осіб і здійснив 1579 шлюбів, що підтверджують архівні документи.

Хто може сказати, скільки в загальному уділив отець Антоній таїнств в парафіях Шаргород, Бар, Вінниця, Лучинець, Снітків, Вербовець, Копайгород, Чечельник, Мовчани, смт. Чернівці та в багатьох інших? Також були таїнства, які незареєстровані, тому що люди просили не реєструвати їх, боячись погіршити свій соціальний стан і втратити роботу.

Хто порахує, скільки отець висповідав вірних?

«Отець Антоній часто був біля вівтаря з гарячкою, щоб не залишити людей в неділю або свята без Святої Меси. Я сама бачила, як не один раз, сидячи, з величезним зусиллям отець відправляв Євхаристію, а органіст роздавав Святе Причастя, тому що священик не міг рухатися. Отець Антоній не працював на свою славу, але на славу Божу і з любові до людей, тому що знав – немає іншого священика, який міг би його замінити» – пам'ятає С. Анна Шведа.

Друзі по духу. Зліва випускник Львівської Духовної Семінарії отець Войцех Дажицький, справа випускник Луцької Духовної Семінарії, отець Антон Хоміцький. В центрі – невідомий. Фото січень 1945 р.

В районах біля Мурафи, де отець Хоміцький мав постійне місце, в 1957 році на літургії побувало близько 78500 вірних: 18850 приступили до сповіді, 366 отримали хрещення і 90 пар взяли християнський шлюб. В 1958 році налічується близько 74500 осіб, що прийняли таїнства, серед яких 8960 сповідей, 166 хрещень і 21 шлюб. В 1958 році тих, кому уділено таїнств, було близько 84000. В цьому році відбулося 12040 сповідей, 242 хрещень і 68 шлюбів. У ці підрахунки не входять вірні з тих римсько-католицьких храмів, до яких о. Хоміцький приїжджав лише кілька разів на рік. Незважаючи на переслідування, в районах Вінниччини в 1963 році 15946 осіб (48,8% всіх становили новонароджені) отримали хрещення. **(За матеріалами О.П. Вишковського, ОМІ).**

Народився Хоміцький Антоній Юзефович 12 квітня 1909 року в с. Великі Самулки Бєльско-Підляського повіту, був наймолодшою – дев'ятою дитиною в сім'ї Юзефа Хоміцького і Аполонії Сталевської. В 1935 році, після закінчення Луцької духовної семінарії був рукоположений у священики єпископом-помічником Луцьким Стефаном Вальчикевичем. Того ж 1935 року отець Антоній був призначений вікарієм парафії в м. Рівне, з 1937 року – у Клесові. Тут, у Клесові, його застала совітська і потім німецька окупації. Під час радянської окупації отець Антоній не тільки був пастирем своєї парафії: він організував шпиталь для поранених воїнів Армії Крайової (у польському партизанському русі мав псевдонім «Рох»), був

Їхні шляхи перетиналися на Шаргородщині. Зліва ксьондз Антоній Хоміцький і ксьондз Войцех Дажицький. Фото 1958 р.

капеланом і командиром відділу АК, за що був нагороджений Хрестом Доблесних. Під час війни отець Антоній також укривав євреїв, обороняв своїх парафіян від антипольських акцій УПА.

6 лютого 1945 року, після того, як Волинь знову зайняли радянські війська, отця Антонія арештували і відправили в Рівненську в'язницю. Інкримінували йому «активну участь в контрреволюційній організації Армії Крайової». Слідство встановило, що *«в 1943 році А.Хоміцький закупляв для Сарненської антирадянської польської підпільної організації боєприпаси, продукти, отримуючи кошти від її керівника Ридзевського («Кобуса»)»*. Хоча отець Антоній боронився, аргументуючи, що неодноразово допомагав радянським партизанам, це не допомогло. Слідство тривало майже рік, і 6 лютого 1946 року на закритому судовому засіданні отцю зачитали вирок: 10 років виправно-трудових таборів.

Етапом о. Антонія відправили у воркутинські табори. Там він з іншими каторжанами був направлений на роботу на залізничній станції: розвантажував на більш ніж 40-градусному морозі вагон із мерзлим піском.

В'язні помирали від недоїдання, відсутності теплого одягу та знущань катів, але отець Антоній і там продовжував бути священиком: сповідав, молився, утішав. Там він відморозив ноги і вже до кінця життя ходіння спричиняло великий біль.

Проте 27 грудня 1946 року вирок був переглянутий і Військова колегія Верховного суду СРСР скасувала вирок «за недоведеністю обвинувачення» і закрила справу, підставою для цього послужила співпраця А. Хоміцького під час німецької окупації зі спецзагоном НКВС «Переможці» (Архів Управління СБУ в Рівненській області, спр. П-54 (Архівно-слідча справа Хоміцького Антона Йосиповича).

Отець Антоній повернувся у Клесів, проте був змушений виїхати на Поділля, де віряни «відвоювали» у держави костели. З 1947 р. по 1955 р., був настоятелем в Полонному, у 1955-1958 р.р. був настоятелем парафії Святого Флоріана в Шаргороді, обслуговував

теж парафію Святої Анни в Бару. Потім став настоятелем парафії Успіння Пресвятої Діви Марії в Мурафі. До Мурафи приїжджали на Месу, сповідь, на хрещення і на шлюб тисячі парафіян – не тільки з Вінниччини та Хмельниччини, а й з Росії та Казахстану. Також отець старався і легально, і нелегально служити вірним і в інших місцевостях, зокрема в Полонному, Шаргороді, Чернівцях, Чечельнику, Деражні, Бару, Вінниці, Копайгороді, Лучинці, Сніткові, Вербівцю, Мовчанах та в багатьох інших. Ці землі вже кілька десятиліть не бачили священика, тож отець Антоній працював надзвичайно багато, до знесилення. Записи, які збереглися, свідчать, що, наприклад, в Деражні (Хмельницька область) 21-22 липня 1953 р. отець Антоній Хоміцький охрестив більше 400 осіб, а в Гречанах 28.07.1953 р. – 505 осіб, в Полонному у 1947-1954 рр. було 1319 хрещень, 1579 шлюбів, 1563 миропомазань. Якщо врахувати, що вносилися далеко не всі записи (часто люди просили про це, побоюючись репресій з боку влади), то важко навіть приблизно оцінити цю титанічну працю.

Зліва направо: отець Дажицький, отець Шуляк, отець Хоміцький

Отець Антоній Хоміцький 1909–1993 рр.

Також отець Антоній нелегально готував до священства юнаків – єдина на весь СРСР семінарія була в м.Ризі.

Коли після смерті Сталіна з таборів почали прибувати інші священики, отець Антоній допомагав їм отримати посвідки і влаштуватися в якусь парафію. Також мурафляни посилками підтримували священиків, які ще знаходилися в ув'язненні.

Авторитет отця Антонія серед священиків Поділля був величезним – його напівжартома-напівсерйозно називали «Патріархом Поділля», О. Мартиніан Дажицький згодом сказав: «Фактично він

був єпископом, хоча й не мав свячень». Влада і КГБ не могли відкрито усунути отця Антонія, побоюючись масових протестів, тож Мурафа стала своєрідною столицею католицизму в цій частині України. Папа відзначив отця Антонія званням апостольського протонотарія, тобто інфулата.

Помер отець Антоній Хоміцький 13 травня 1993 року у Мурафі, де й похований на місцевому католицькому кладовищі. На похорон прибуло кількадесят священиків і понад 16 000 вірних. Плоди невтомної і ревної праці отця Хоміцького тривають по сьогоднішній день.

Зараз Мурафа – абсолютний рекордсмен серед сільських парафій України, в ній нараховується понад 6 тис. вірних, з неї походять 28 священиків та багато монахинь.

Фото на пам'ять. Свещеннослужителі Кам.-Подільської дієцезії. Перший ряд третій зліва: о. Хоміцький, другий ряд: крайній зліва о. Зенон Туровський. 1983 р.

Отець Антоній часто досить нестандартно вирішував різноманітні проблеми та труднощі, які створювала влада. Наприклад, одного разу, коли вийшла постанова, яка забороняла колгоспникам у свята, які випали на робочий день, приходити до костелу, отець став «режисером» наступної акції. Він оголосив під час недільної Меси, що не буде відправляти у свято, бо потрібно цього дня працювати в колгоспі. Колгоспники самочинно (а насправді це отець Антоній їх намовив) не пішли на поле, а пішли під сільраду, де зробили мітинг. Вони вимагали у влади, щоб ті забрали «нерадивого» священика і дали іншого, бо «цей не хоче для нас відправляти». Тож уповноважений у справах

релігійних культів того ж дня зателефонував отцю Антонію, щоби той «не порушував церковної дисципліни і виконував свої обов'язки сумлінно»: «Гражданин Хомицкий! Что у вас там происходит? Немедленно наладьте нормальные богослужения».

Коли треба було добитися чогось для своєї парафії чи для іншої спільноти, вірні (теж за вказівкою отця Антонія) влаштовували молебні з Розарієм і співами навколо пам'ятника Леніну, тож влада, щоби спекатися від віруючих і не мати проблем, приймала потрібні для католиків рішення. «Молебень до Леніна», винахід отця Антонія потім перейняли й інші подільські парафії.

Легендарною є також історія про мур-огорожу навколо мурафського костелу. Владою було вирішено відібрати у костелу шматок території. Але оскільки у владі теж були католики, люди про це довідалися. І за ніч навколо костелу був викопаний рів, залитий фундамент і споруджений мур. Валити його влада побоялася, але були скликані партійні збори, на яких рішуче цей акт «засудили». Та в багатьох з тих, що гримали кулаком на трибуні, руки ще добре не відмилися від цементного розчину...

Таким запам'ятали отця Хоміцького у нас на Поділлі. Пам'ятають його і у Плебанівці.

В 1958 році отець Хоміцький прибув до Мурафи, де залишився до самої смерті, одночасно душпастирюючи в Барі, Вінниці, Кам'янці-Подільському. Нелегально приготував до священства 15 священиків.

Помер 13 травня 1993 року й похований в Мурафі.

Похорон ксьондза Антонія Хоміцького в Мурафі. Травень 1993 р.

Господь передбачив щось краще для нас

Слід наголосити, що комуністична влада, керована Москвою, з особливою підозрою ставилася до віруючих поляків та духовенства римсько-католицького віросповідання. Багато плебанівських сімей та родин відчули це на собі. Але залякані Голодомором та репресіями 30-х років селяни мовчали. Боялися.

При таких обставинах жили жителі с. Плебанівки аж до 1988 року. Ще в грудні 1987 року плебанівські римсько-католики розпочали нелегке випробування по реєстрації та організації своєї общини.

Слід відмітити, що нова місцева влада (всупереч минулій радянській) доброзичливо віднеслася і відноситься постійно до вирішення проблем прихожан села. Рішенням сільської, районної та обласної Рад (протокол №297 від 11.04.1988 р.) було зареєстровано Плебанівську громаду віруючих римо-католиків.

На зборах католиків села, які відбулися 26 травня 1988 року, було обрано костьольну раду. До ради ввійшли:

Білозор Марія Віцьківна,
Німак Ганна Петрівна,
Яньова Степанка Петрівна,
Добровольська Катерина Йосипівна,
Оліх Михайло Мар'янович,
Смолявський Іван Михайлович,
Михайлик Янко Лукашович,
Салямон Михайло Яськович,
Салямон Михайло Іванович,
Салямон Ганна Йосипівна,
Майданюк Ганна Йосипівна,
Майданюк Степанка Іванівна,
Оліх Петро Каспрович,
Жмудь Франко Віцькович,
Новіцький Іван Філімонович,
Майданюк Петро Іванович,
Смолявський Петро Михайлович,
Смолявська Ганна Іванівна,
Оліх Петро Каспрович.

На цих зборах було обрано також виконавчий орган і ревізійну комісію. В обов'язки комісії входило вести облік грошовим надходженням для потреб будівництва та контролю за правильним використанням зібраних коштів. До складу виконавчого органу було обрано:

Білозор Марію Віцьківну,
Німак Ганну Петрівну,
Яньову Степанку Петрівну,
Добровольську Катерину Йосипівну.

Ревізійна комісія складалася з трьох чоловік, до її складу входили:

Шейгець Ганна Миколаївна,
Михайлишина Марія Григорівна,
Шейгець Галина Іванівна.

Роботу скарбника було доручено Білозор Марії Віцьківні.

Костьольною радою був створений статут Римсько-католицької громади, який одноголосно прийнято на загальних зборах віруючих 18 липня 1990 року.

Керівний склад костьольної ради сумлінно виконував доручені їм справи. Люди їздили до Києва, Вінниці, Шаргорода домагатися реєстрації католицької громади села, відкриття парафії та дозволу на побудову костьолу.

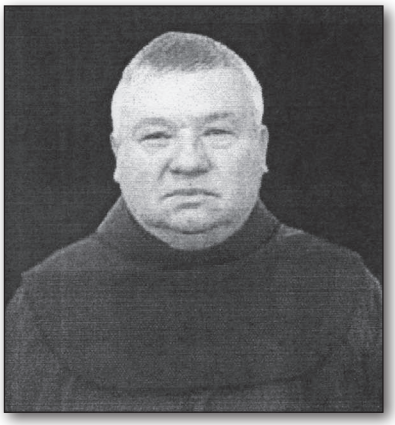

Отець Альберт Зенон Туровський

Слід згадати найбільш активного організатора, який своїми діями сприяв здійсненню благородної місії – відкриття парафії та дозволу на побудову костьолу – це отець Альберт Зенон Туровський. Він став і настоятелем Плебанівської парафії. За його активної участі проходили і вирішувалися усі організаторські питання. Без його присутності не відбувалося ні однієї процедури по організації початку і ходу будівництва Римсько-католицького храму в Плебанівці.

Так, при зверненні костьольної ради до загальних зборів колгоспників колгоспу імені Кірова с.Плебанівки на дозвіл використання присадибної земельної ділянки розміром 0,18 га, що належала жительці села Шклярук Марії Іванівні, отець Зенон Туровський особисто звернувся до селян із клопотанням про виділення цієї ділянки землі під майбутнє будівництво храму. Власниця землі Шклярук Марія Іванівна добровільно передала свою землю під забудову костьолу. На зборах колгоспників були присутні також:

Хмелина В.О. – голова колгоспу, Мартинюк І.І. – голова сільської ради, Дозорець Йосип (Шостаківка) – виконроб, Білозор М.В. – голова общини, Шклярук М.І. – власник земельної ділянки. *«Протокол №2 зборів колгоспників колгоспу ім. Кірова с.Плебанівки від 24 червня 1989 р.).*

Білозор Марія

Коваль Ганна

Добровольська Катерина

Михайлик Степан

Михайлик Петро

Новіцька Марія

Новіцька Франка

Лукащук Кароліна

Яньова Степанка

Шейгець Ганна

Косій Марія

Оліх Петро

Оліх Франка

Щерба Леонід

Німак Петро

Гончарук Михайло

Михайлишина Франка

Мунтіян Катерина

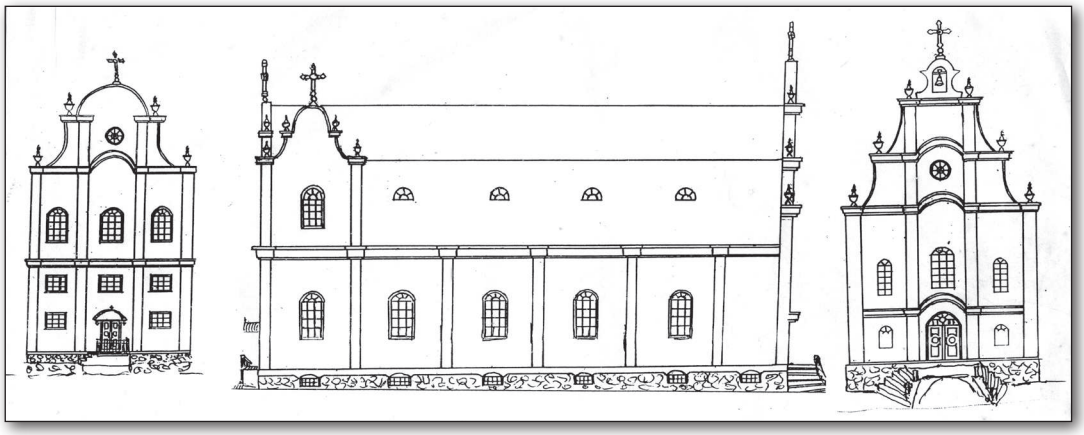

План-схема Плебанівського костелу

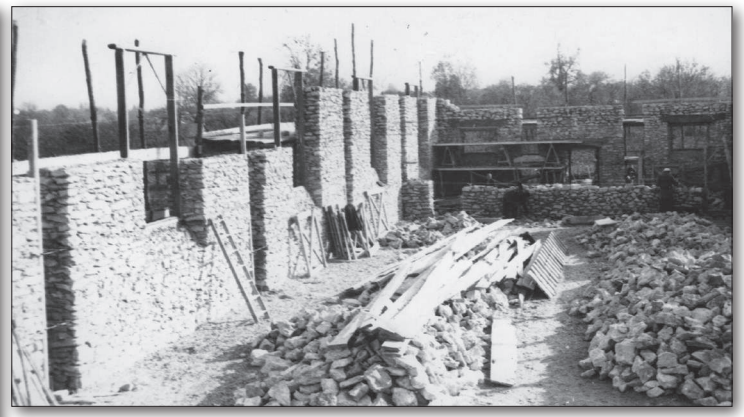

Будівництво фундаменту Плебанівського костелу. Фото 1989 р.

На будівництві майбутнього Храму Св. Альберта працювали і жінки, і діти, і чоловіки. Фото 1990 р.

Для зведення величної будівлі – католицького храму, потрібно було одержати проект на будівництво. Він був виготовлений за клопотанням отця Зенона 18 липня 1989 року. Цього року і розпочалися будівельні роботи. Треба було завозити різні будівельні матеріали із різних районів області. Із Гнівані – щебінь, камінь, відсів, з Мурафи – камінь, відсів, з Ладижина і Северинівки – цеглу, з місцевих кар'єрів – камінь і пісок, із Рахнів-Лісових – цемент, з с.Польове Барського району – граніт та ін..

Прихожани пам'ятають добрі справи колишнього голови господарства Хмелини Василя Олександровича, директора Мурафського плодозаводу Славінського Леонтія Франковича, які неодноразово вирішували різні проблемні питання, виділяли транспорт, різну техніку та будматеріали для будівництва. Вирішував і організовував ці питання знову і знову шановний отець Альберт Зенон Туровський. З його допомогою було вирішено питання католицького кладовища. Адже 400 років плебанівських католиків хоронили у Шаргороді.

Голова колгоспу ім. Кірова Хмелина В. О.

Рішенням правління колгоспу ім. Кірова у західній околиці села, неподалік від костьолу, було виділено земельну площу 2 га під кладовище.

Ще було далеко до завершення будівництва костьолу, а у напівготовому підвальному приміщенні його уже відбувалися відправи. І треба було бачити радісні обличчя дітей і дорослих прихожан-католиків, щоб описати це сьогодні. Уважний читач побачить це далі на фотографіях у книзі.

Багато днів і років проминуло з тих пір, коли отець Зенон Туровський освятив перший камінь на будівництво фундаменту під майбутній храм для плебанівських прихожан Римсько-католицької громади, який був вмурований муляром Михайлишиним Володимиром Івановичем.

Та в пам'яті людей села назавжди залишаються спогади про добрі справи усіх мешканців села, керівників господарств та організацій.

Рік 1989-й. Маленькі плебанівчани-католики приймають перше причастя у котловані під майбутній храм

Бригадир мулярів Михайлик Ян

Петро Дзяврук. 1993 р.

Будівельники Оліх Михайло і Михайлик Янко. 1993 р.

Новіцький І. Ф. і Жмудь Ф. В. під час штукатурних робіт всередині костелу. 1993 р.

Поминальна процесія на Плебаніївському католицькому кладовищі. 1996 р.

Будівництво храму у розпалі

Риштування всередині приміщення костелу

Центральний вхід до католицького кладовища в Плебанівці. 2018 р.

Перша могила Смолявського Петра Михайловича на новоствореному у 1991 році католицькому кладовищі у Плебанівці. Фото 2018 р.

Загальний вигляд Плебанівського католицького кладовища станом на 2018 р. Праве крило.

Загальний вигляд Плебанівського католицького кладовища станом на 2018 р. Ліве крило.

Будівництво Храму завершується. 1994 р.

Святу Месу в недобудованому ще костелі очолює о. Зенон Туровський. 1992 р.

Біля стін Храму, що будується, вже проходять служби Божі. 1992 р.

Служба Божа у ще недобудованому Храмі Св. Альберта. 1991 р.

На службі Божій у підвальному приміщенні ще недобудованого костелу. 1993 р.

Зручні лави у залі Храму, виготовлені сільським умільцем Миколою Іллічем Жмудь

Міністранти Храму Святого Брата Альберта

Спільне фото на пам'ять з Николо Атерович (Італія). Зліва Мокрий А. С. 2003 р.

Будівництвом Храму раділи всі – і дорослі, і малі

Єпископ Броніслав Бернацький проводить таїнство Миропомазання плебанівським прихожанам

Єпископ Одесько-Сімферопольської дієцезії Станіслав Бернацький із керівництвом району. 1989 р.

Перше причастя проводить отець Руфін

Директор Мурафського плодозаводу Славінський Леонтій Франкович. Фото З. Туровського, 1989 р.

До будівництва в селі костьолу були причетні і діти, і дорослі, і працюючі, і пенсіонери. Сприяла будівництву храму місцева влада, особливо люди вдячні були місцевому голові колгоспу Хмелині Василю Олександровичу і директору Мурафського плодоконсервного заводу Славінському Леонтію Франковичу. Це вони конкретними справами і значними матеріальними ресурсами допомагали будівництву костьолу. А коли в листопаді 2000 року село наше охопила стихія, коли все навкруги вкрилось товстим шаром льоду, коли від непосильної ваги тріщали дерева і падали, мов підкошені, на землю бетонні та дерев'яні електроопори, коли село наче вимерло без світла, без радіо і зв'язку – найбільшу роботу по встановленню ліній електропередач по селу, в тому числі до костьолу Святого Альберта, організував Славінський Леонтій Франкович, який виділив для потреб потерпілого села бетонні електроопори та інші матеріали і техніку. Село згодом ожило.

За значні благодійні внески на будівництво і відновлення культових споруд та їх діяльність Глава держави Ватикан та Вселенський Первосвященик Іоан Павел II у 1997 році нагородив Леонтія Франковича Славінського Почесною Грамотою.

Такою ж Грамотою Папа Римський нагородив Славінського Л. Ф. у 2004 році.

Назавжди запам'ятали мешканці Плебанівки клопітку роботу по організації будівництва костелу духовного отця Альберта Зенона Туровського, а також сестер Хероніму, Пелагею, Анжельму, Радославу, Габрієлу, Яцинту та ін.. Надзвичайно велику допомогу в будівництві плебанівського католицького Храму надали: Михайлик Янко Лукашович – бригадир мулярів, Салямон Михайло Яськович, Салямон Йосип Петрович, Новіцький Янко Фількович, Смолявський Іван Михайлович, Смолявський Петро Михайлович, Гереш Станіслав Григорович, Дзяврук Петро Іванович, Михайлишин Володимир Іванович, Оліх Михайло Мар'янович, Салямон Михайло Іванович, Оліх Петро Каспрович, Майданюк Петро Іванович та багато інших підсобних робітників, які постійно виконували різні будівельні роботи.

Святіший Отець Іван Павло II
від щирого серця уділяє
особливе Апостольське Благословення
Славінському Леоніду
кажучи щедрої Божої Благодаті
та небесних ласк

Ojciec święty Jan Paweł II
udziela całym sercem
apostolskiego błogosławieństwa
dla Leonida Sławińskiego z rodziną
wyrażając obfitości łask
ojczyc

Грамоти від Папи Римського Павла II Славінському Л. Ф.

Ще було далеко до завершення будівництва костьолу, а у напівготовому підвальному приміщенні його (фундамент) уже відбувалися відправи, проводилися обряди вінчання, хрещення, мирування. На землях Княжої Луки побував Єпископ Стефан Мóсква. У червні 1991 року Єпископ Стефан посвятив фундамент костьолу Святого Альберта Хмельовського в селі Плебанівка. І треба було бачити радісні обличчя дітей і дорослих прихожан-католиків, щоб описати це сьогодні. Багато днів і років проминуло з тих пір, коли отець Зенон освятив перший камінь на будівництво фундаменту під майбутній храм для плебанівських прихожан Римсько-католицької громади. Але в пам'яті людей села назавжди залишаються спогади про добрі справи **усіх** мешканців села особливо згаданих керівників господарств та організацій.

До будівництва в селі костьолу були причетні і діти, і дорослі, і працюючі, і пенсіонери. Сприяла будівництву храму і місцева, і районна влада в особі Карлащука Івана Тимофійовича – голови райдержадміністрації. Будівництво незвичайного для села храму велося кілька років. І виконували усі будівельні роботи в основному свої ж таки плебанівські люди.

Штукатурні роботи проводили бригади місцевих спеціалістів під керівництвом Поперечного Василя Архиповича в складі штукатурів Огородника Миколи Флоріановича, Михайлика Петра Івановича, Мокрого Петра Вікторовича, Твердохліба Степана Миколайовича, Юрчика Анатолія Михайловича, а також бригади Самборського Петра Степановича з працівниками Мокрого Петра Степановича, Керніцького Володимира Григоровича та ін.

Штукатурні роботи виконували також Шклярук Степан Станіславович, Керніцький Григорій Леонтійович, а мулярні роботи виконували навіть жінки, як, наприклад, Михайлишина Марія Григорівна та ін.

Великий об'єм робіт було виконано при облаштуванні риштовки і ззовні, і у внутрішніх приміщеннях храму. При цьому мулярі ставали плотніками, штукатури – столярами, а жінки – підсобниками. Ніхто ні разу не шукав легшої роботи. Якщо треба було організувати людей до кам'яного кар'єру, то замість 20-30 чол. ішло понад 100. В кар'єрі їх чекали тракторист-лопатист Щерба Віктор Йосипович, тракторист –бульдозерист Щерба Леонід Мартинович, екскаваторник Салямон Степан Степанович та ін.

Значну допомогу в організації будівництва приміщення Храму надавали колишній голова сільської ради Мартинюк Ігор Іванович і колишня секретар сільської ради Салямон Антоніна Степанівна, які всяко допомагали в оформленні дозвільних документів на це будівництво.

Свою частку в будівництво вніс навіть колишній народний депутат України Стоян О.О., який подбав про під'їзні дороги навколо костелу, встеливши їх асфальтом. Вносили свою частку для будівництва і рядові прихожани: крановик Жмудь Степан Л., шофери Карлінський Петро, Шейгець Петро, Підпалюк Віктор, Салямон Михайло, Михайлик Степан, Мокрий Степан, Добровольський Михайло, Дерещук Степан та ін.. Люди приходили на будівельний майданчик постійно і регулярно, приносили свої інструменти, матеріали, а також продукти для потреб постійно працюючої кухні тут, на будівництві. На постійно діючій кухні працювали Марія Білозор, Ганна Німак, Степанка Яньова, Катерина Добровольська, Степанка Салямон, які завжди готували для працюючих смачні страви. Багато продуктів харчування надавав для потреб працюючих на будівництві костелу Славінський Леонтій Франкович.

Уродженець Плебанівки Петро Вікентійович Дзяврук, який довгий час проживав у штаті Арізона (США), заповів частину своїх заощаджень на будівництво костьолу. 1989 р.

Найбільшої уваги серед прихожан приділялося збору коштів на ведення будівництва. Люди несли зі свого двору все – і гроші, і матеріали, і продукти. Свою посильну допомогу грішми вносив у свій час отець Зенон Туровський. Велику подяку

за надання значної матеріальної допомоги на будівництво і облаштування храму заслуговує Славінський Леонтій Франкович, а також уродженець села Петро Вікентійович Дзяврук, сім'я якого довгий час проживала і проживає у Сполучених Штатах Америки.

Коли справа дійшла до художнього оформлення залів костелу, радою було вирішено запросити на цю роботу бригаду художників з м. Вінниці. І коли кошти усіма прихожанами були зібрані, бригада художників приступила до оздоблювальних художніх робіт. Допомагали їм у цьому місцеві жіночки: Ліда Німак, Катя Михайлишина і Людмила Лісниченко. Коли по закінченні підготовчих робіт для художнього оформлення доходило до розрахунку, то дівчата Ліда, Катя і Людмила відмовились від оплати, за що прихожани були їм вдячні. Таким людям було достатньо слова «спасибо», адже воно означає «Спаси Бог».

Заслуговує уваги і пошани цікавий факт проведення електрифікації приміщення Храму. Таку нелегку і відповідальну роботу грамотно і толково провів особисто своїми руками шановний отець Зенон. Прихожани були приємно вражені його вчинком.

Нарешті здійснилася мрія не одного покоління католиків – в селі Плебанівка побудований храм!

Будівництво і облаштування приміщення новозбудованого Римсько-католицького храму та підсобних приміщень продовжується. Костел споруджений у вигляді стилізованої тринавової базиліки з високою башнею для мелодійних сучасних електронних дзвонів та годинника, що лунають на всю округу, вдохновляють мешканців Плебанівки на щоденні турботи, кличуть до життя.

Храм вирізняється стрункими пропорціями, легкістю, ясністю композиційної структури. Переступивши поріг Храму, головний вхід до якого стоїть до заходу сонця, ніби зразу ж потрапляєш в уявне Царство Небесне. Стіни великої і просторої зали костелу уставлені прославленими на весь християнський світ живописами – сцени Страстей Христа по його шляху на Голгофу. В народі – Хресна Дорога: Дім Пілата із Святими Сходами, вкладення хреста, перше падіння Ісуса, зустріч Ісуса із Матір'ю Марією, зустрічі із Симоном Киринеянином, із Веронікою, друге падіння Ісуса, плач святих жінок, третє падіння Ісуса, роздягання Ісуса перед розп'яттям, і, нарешті – розп'яття Ісуса, Чотирнадцята картина є Гріб Господній.

Праворуч від центрального вівтаря в позолоченому оздобленні красується Храмова ікона Святого Брата Альберта. Ліворуч – ікона Матері Божої.

Привертають до себе увагу витонченої роботи зручні лави для сидіння прихожан. Вони виготовлені із високоякісних і довговічних дубових дощок, надані прихожанином Славінським Леонтієм Франковичем. Старожили пам'ятають хто виготовляв їх. Це місцевий майстер по дереву, нині покійний, Жмудь Микола Ілліч. Такої ж міцності встелена й підлога Храму.

Керівник хору і органіст при Храмі Св. Альберта Яна Новіцька. Фото 2018 р.

Із перших і до останніх хвилин перебування у Храмі, дух захоплює багатством живопису. Колорит з перевагою салату і блакиті викликає в душі містичні відчуття перенесення з Храму на небеса… Це відчуття підсилює надзвичайний гармонійний спів півчих костьольного хору, в якому беруть участь чоловіки і жінки. Серед них: Новіцька Яна (керівник хору), Білозор Марія, Добровольська Катерина, Салямон Людмила, Старосуд Людмила, Когут Інна, Кокиза Наталя, Горенюк Яна, Самборська Ганна, Голоднюк Катерина, Шейгець Ганна, Керніцька Галина, Майданюк Міля, Майданюк Катерина, Копитко Володимир, Німак Петро, Майданюк Андрій, Когут Богдан, Гончарук В'ячеслав, Тимошик Дмитро та інші.

Члени костельного хору. 2018 р.

Органістом у Плебанівському костелі являється Яна Новіцька. Жіночка справно, вміло і мелодійно акомпонує хору.

Задивляючись на новозбудований на землях Княжої Луки Храм, складається враження, що він із них виростає і піднімається вгору. І вся маса вибагливого витонченого витвору архітектора підноситься ввись, ніби ширяє над околицями Плебанівки!

Велична будова!.. Смілива!

Своїми розмірами і красою Храм Святого Альберта, один з найкращих будов у нашій католицькій окрузі.

Кожен відвідувач Храму нагадує слова, які промовив колись преподобний Йоан: «Побувавши в Храмі, де вариться миро, вийдеш звідти благоухаючим». А паломники з інших місцевостей, побувавши у Плебанівському Храмі, промовляють: «У вашому Храмі велика благодать…».

Так воно дійсно і є.

Ще влітку 1994 року єпископ-ординарій Кам'янець-Подільської дієцезії Леон Дубравський освятив Римсько-католицький Храм Святого Альберта і з тих пір до Храму двері відчинені у кожну неділю і свята. А кожного 17 червня у костьолі святкують своє свято – відпуст. Сюди, до Плебанівки, в цей день прибувають паломники звідусіль: із Козлівки, Шостаківки, Розкоші, Шаргорода, Мурафи, Лозової, Мовчанів, Політанок, Пасинок, а також Томашполя, Жмеринки, Бару та ін. Але 17 червня 1995 року для плебанівських католиків був особливий день. Віряни святкували, крім відпусту, 150-річчя від дня народження свого Покровителя Брата Альберта.

І біжать у село стежки і дороги,
Там Божії Храми всіх ждуть.
До нашого Бога, єдиного Бога
Народи, як води, пливуть…

І звучить навкруги у ці дні органна мелодія по всій Плебанівці, надихаючи своїх прихожан до здійснення найважливішого, наймудрішого дійства – звернення до Всевишнього, який завжди чує і допомагає їм.

Пожертвування, які внесли раніше і вносять тепер Леонтій Франкович Славінський, Петро Йосипович Соколовий, родина Майданюків, та ін. на будівництво і облаштування Плебанівського Храму Святого Альберта Хмельовського заслуговують подяки та Божої благодаті. Від тепер кожну Божу службу в цьому Храмі возносяться і будуть возноситись молитви до престолу Всевишнього з проханням за спасіння їхніх душ та благополуччя родів їхніх.

З незрівнянною радістю повняться серця плебанівських християн католицької громади, дивлячись на новозбудований Храм Божий

Святого Альберта – витвори невтомних зусиль людської праці. Кожен, хто прийшов помолитися Богу тут, на землях Княжої Луки, дивиться на святині зі сльозами на очах.

Дочекалися таки!

Дочекалися, коли у своєму селі постала така смілива, величава будова!

Нехай Господь Бог наш дає всім, хто допомагав будувати костел, мир і спокій, береже їх на цій землі і на тому світі. Честь і хвала вам від Бога, миряни католицької парафії, за те, що власними силами зуміли збудувати святиню, яка радуватиме своєю красою і величчю людей ще багато віків. Нехай же Божа Мати і Святий Альберт випросять в Ісуса Христа благодаті і опіки для ваших сімей. Любов Бога отця, благодать нашого Ісуса Христа і дар єдності Святому Духові нехай будуть з усіма вами.

Слава Ісусу Христу!

Навіки Богу слава!

Головний – центральний Вівтар Храму Св. Бр. Альберта. 1998 р.

Ікона Покровителя вірян Плебанівського Храму Св. Брата Альберта Адама Хмельовського. Фото 2018 р.

Переповнена зала вірян Храму Св. Альберта зустрічає єпископа Леона Дубравського. 17 червня 2018 р.

Отець Єпископ Леон уділяє вірним Святого Причастя. 17 червня 2018 р.

Отець Єпископ Леон екзаменує кандидатів до Таїнства Миропомазання. 2018 р.

Після миропомазання вірні вітають Єпископа Леона. 17.06.2018 р.

Принесення дарів. 17 червня 2018 р.

Принесення дарів.
17 червня 2018 р.

Закінчення урочистої процесії після відпусткової Служби Божої.
17 червня 2018 р.

Євхаристійна процесія навколо Храму. 17 червня 2018 р.

Спільне фото з Єпископом Леоном Дубравським вірних, які приступили до Таїнства Миропомазання. 2018 р.

Святкова урочиста процесія по вулицях с. Плебанівки під час свята Божого Тіла

Отець Славомир Ветлугін

Вітання з нагоди 70-річчя отримує від В. І. Барецького отець Єпископ Броніслав Бернацький. Вересень 2014 р.

Святий Альберт – покровитель Плебанівського Храму

Адам Хмельовський (так звучить його мирське ім'я) народився 20 серпня 1845 р. в селі Іголомія під Краковом у збіднілій шляхетській родині Войцеха Хмельовського та Юзефи Божиславської, де був найстаршим сином. Адам рано осиротів: коли йому було 8 років, помер батько, а в 14 – мати. Проте батьки встигли виховати юнака і прищепити йому справжній патріотизм, настільки сильний, що коли в 1863 році у Польщі розпочалося Січневе повстання, Адам одним із перших пішов добровольцем у ряди повстанців. У вересні в битві під Мелховом Хмельовського поранили і взяли в полон росіяни. Відсутність лікування та варварські умови, в яких тримали полонених, стали причиною того, що йому довелося ампутувати ліву ногу.

Картина художника Адама Хмельовського «Ессе Homo» 1879–1881 рр.

Після поразки повстання Адаму Хмельовському за сприяння родини вдалося звільнитися з полону, і він перебрався до Парижа, де врешті отримав лікування і встановив протез. У той час пошуку власної життєвої дороги Адам захопився живописом – саме в мистецтві він вбачав своє життєве покликання. В 1870-1874 роках Хмельовський навчався в Мюнхенській академії мистецтв. Після повернення до Варшави працював у власній майстерні. Спеціалісти з

живопису вважають Адама Хмельовського одним із перших провісників польського імпресіонізму (напрям у мистецтві, що відтворює найтонші суб'єктивні відчуття й переживання художника – А.Н.).

Писав він на різні теми, проте все частіше в картинах з'являлися релігійні мотиви. Вів життя художника: малював, брав участь у виставках, мав мистецтвознавчі публікації в пресі. З доробку Хмельовського до сьогодні збереглися 61 картина олією, а також кількадесят акварелей та ескізів. *(Див. окремі твори художника).*

У 1879 році Адам перебрався до Львова. До речі, саме там він почав працювати над своєю найкращою й найвідомішою іконою «Ессе Homo» (укр. Ецце Гомо – в перекладі – Ось Чоловік – А.Н.). Дуже цікава історія цієї ікони: Хмельовський возив її із собою й писав чверть століття, але фактично так і не закінчив. У 1904 р. Хмельовський подарував «Ессе Homo» архієпископу львівському Андрею Шептицькому. Сам Хмельовський згадував про це так: *«Я обійшовся з цією іконою як останній партач, але так на мене напосідав митрополит, щоб я, аби спекатися, докінчив її по-ремісницьки»*.

В 1941 році Шептицький подарував ікону архідієцезіальному греко-католицькому музею, а в 1946 – його експонати були конфісковані радянською владою. Ікону «Ессе Homo» експерти Галереї

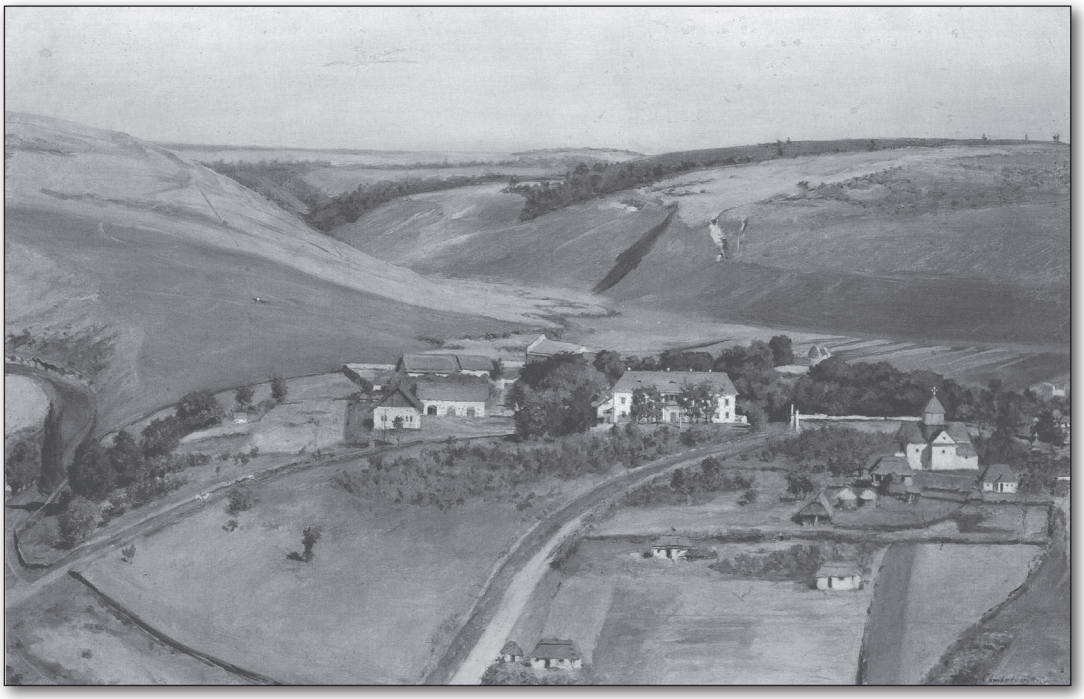

Вид на село Завале (Кам.-Под.) 1883 р.

українського мистецтва вважали недостойною для експозиції, тож вона на довгі роки опинилася в запасниках. У 60-х роках ікона зовсім випадково потрапила в поле зору польських мистецтвознавців, розпочалися переговори щодо її повернення до Польщі. Врешті-решт у 1978 році «Ессе Homo» обміняли на пейзаж українського художника Івана Труша. Після реставрації ікону розмістили в центральному вівтарі санктуарія брата Альберта в Кракові. Картина Альберта Адама Хмельовського в образі Ісуса Христа сьогодні являється найважливішою у Плебанівському Храмі. У позолоченому обрамлені вона зайняла центральне місце, як і у Краківському костелі, у вівтарі Храму Альберта.

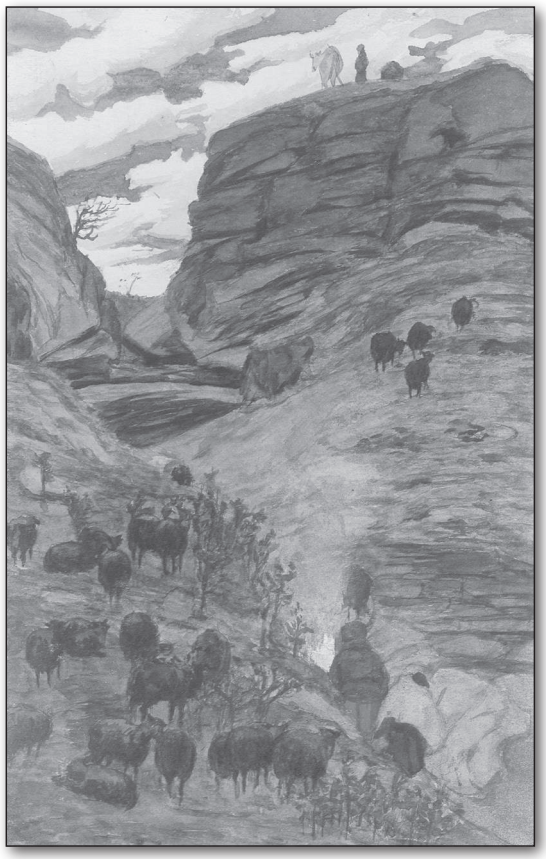

Вівці в яру. 1882–1884 рр.

Його зацікавлення політикою і мистецтвом сприяло гострому усвідомленню людської біди навколо нього. Маючи ласкаву та співчутливу душу, він відчував покликання допомогти тим, хто мав потребу. Після років роздумів він зрозумів, що це бажання було сповненням шляху, на який його покликав Бог.

Двадцятирічний юнак Адам Хмельовський. 1865 р.

24 вересня 1880 року він вступає в орден єзуїтів, проте після нервового зриву і депресії знаходить душевний спокій лише у ордені Святого Франциска Асизького. Згодом, у 1882-1884 роках Адам Хмельовський проживає у нас на Поділлі, де проживав його брат Станіслав. Села навколо Кам'янця-Подільського стали для

художника місцем творення нових і нових художніх творів. Подільська природа надавала автору великого натхнення і бажання творити. Про себе він висловлювався так: «Малювати святі речі».

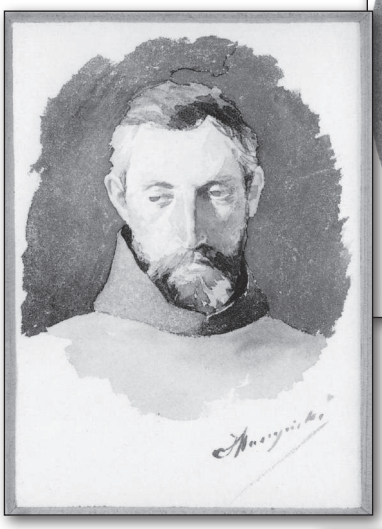

Адам Хмельовський. Таким його знали у нас на Поділлі. 1882 р. м. Кам'янець-Подільський

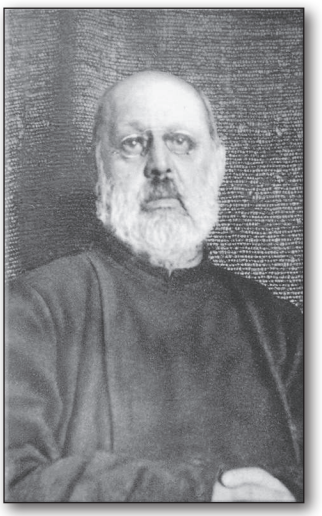

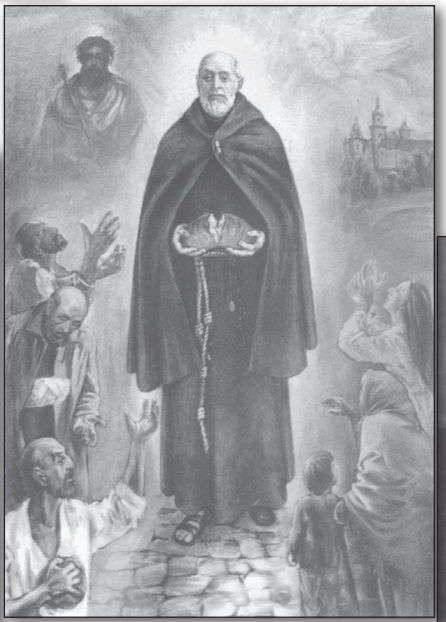

Крім малювання Адам Хмельовський веде тут на Поділлі апостольську діяльність. Особливо це проявилось, коли чернець Альберт Хмельовський відвідав Шаргород і порозмовляв з шаргородським настоятелем отцем-францисканцем Л.Погожельським. Після розмови про Боже милосердя і служіння ближньому Адам Хмельовський приступив до сповіді. Хвороба, якою він страждав, відступила. Він знайшов душевний спокій і ясно побачив свою подальшу життєву дорогу. З 1884 року, покинувши малювання, він починає жити у Кракові, де допомагає жебракам, пиякам та безхатькам. У 1887 році він заснував Третій Орден Святого Франциска – Служителів Бідних, відомих як Альбертинці (за його чернечим іменем) або Сірі Брати, через їхні грубі сірі вбрання. У 1891 році він заснував жіночу конгрегацію ордену (Сірі Сестри). Альбертинці організовували харчування і нічліг для бідних і бездомних. Альберт проповідував, що великою бідою нашого часу було те, що так багато людей відмовлялося побачити і добровільно полегшити страждання їхніх нещасних братів та сестер. Заможні жили на віддалі від незаможних, щоби їх проігнорувати та залишити турботу про них іншим. Коли брата Альберта запитали чому він став робити добро злиденним? Відповідь була такою: **«Щоб допомогти Всевишньому робити добро людям і спасати світ»**.

В останні роки життя брат Альберт страждав на рак шлунку. Він відійшов з цього світу 25 грудня 1916 року в роздумах про святість. Увесь Краків був на його похороні.

Останки брата Альберта були ексгумовані двічі – у 1932 та 1949 роках. 22 червня 1983 року Папа Йоан Павло II проголосив Альберта Хмельовського блаженним, а 12 листопада 1989 року на Площі Святого Петра у Римі зарахував його до лику Святих. Частки мощів Святого зберігаються під вівтарем Санктуарію Ессе Homo в Кракові.

Зараз альбертинці продовжують справу свого засновника в Польщі, Італії, Болівії, Аргентині, Росії. Є їхні осередки і в Україні: у Запоріжжі, а також у Плебанівці та Чечельнику (Вінницька область). До речі, у нашій Плебанівці знаходиться єдиний в Україні Храм, присвячений Брату Альберту Хмельовському.

Ще за життя Брата Альберта вважали Святим. Його доля й діяльність стали прикладом не тільки для сучасників, а й для наступних поколінь. Папа Римський Ян Павло II в 1983 році беатифікував брата Альберта, а в 1989 році Церква зарахувала його до лику Святих. Спомин Святого Брата Альберта Хмельовського Церква відзначає

17 червня. Саме цього дня в Плебанівці прихожани Храму Святого Альберта разом із віруючими католиками інших сіл та містечок відзначають це свято – відпуст.

Поховання Брата Альберта в Кракові

Святий Ян Павло II в одній із проповідей так сказав про брата Альберта: *«Милосердя і християнство – це одне й те ж. Якби не було милосердя, то не було б і християнства. Сповідування віри повинно доповнюватися сповідуванням любові»*.

Такий приклад справжнього християнства залишив нам Святий Альберт Хмельовський. Його кредо часто звучало й звучить тепер: «Бути добрим для людей, як хліб».

Твори художника А. Хмельовського виготовлені у нас на Поділлі

Обора і корчма Подільська. 1882 р.

Осінній пейзаж. 1884 р.

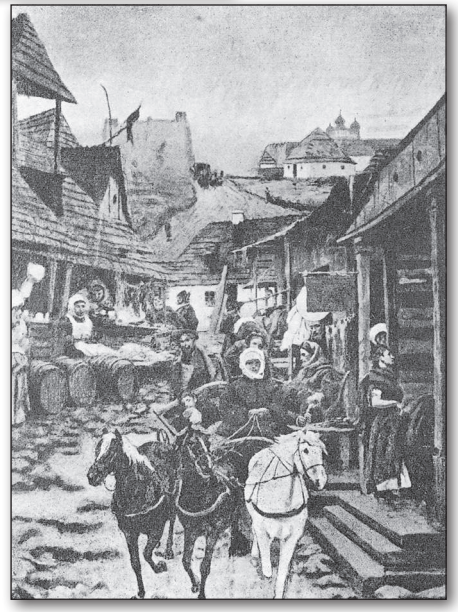

Вулиця Кам.–Подільська. 1883–1884 рр.

Село на пагорбах Поділля. 1883 р.

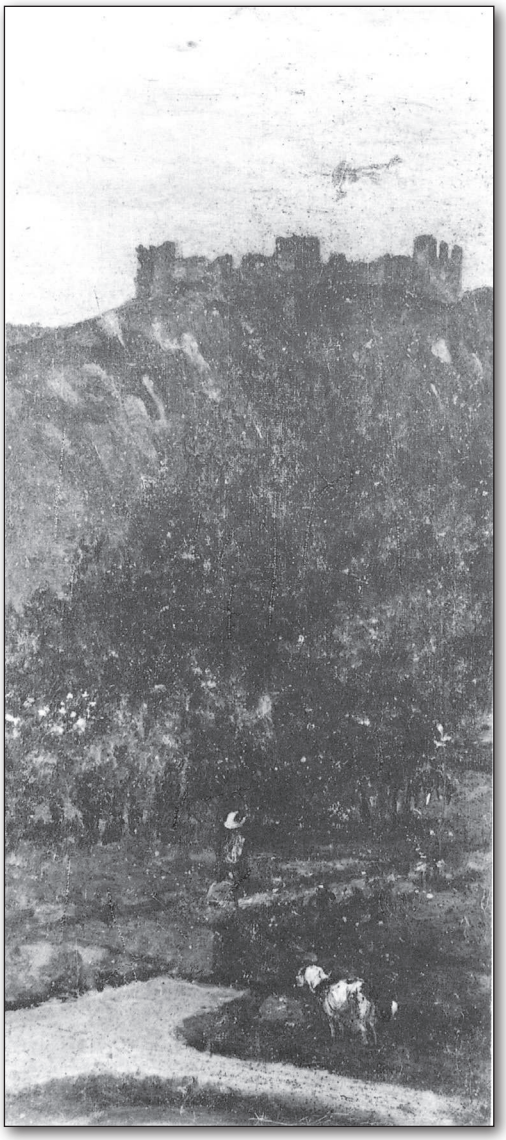

Руїни замку в Кудринцях. 1882 р.

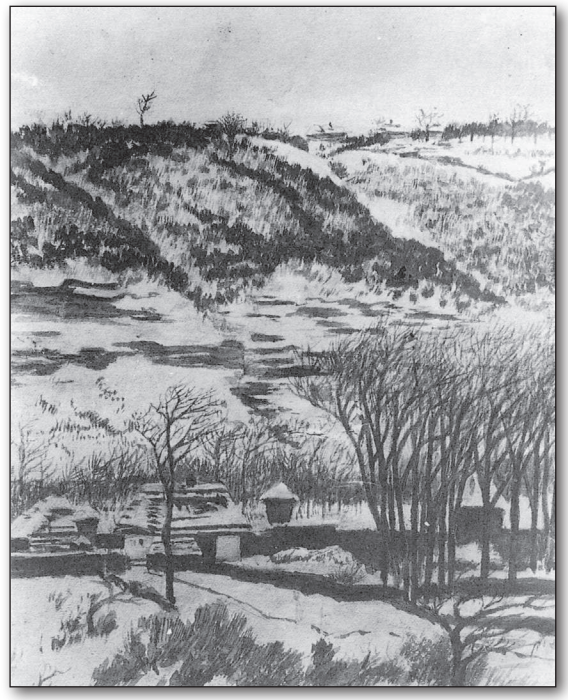

Яр Подільський взимку.
1882–1884 рр.

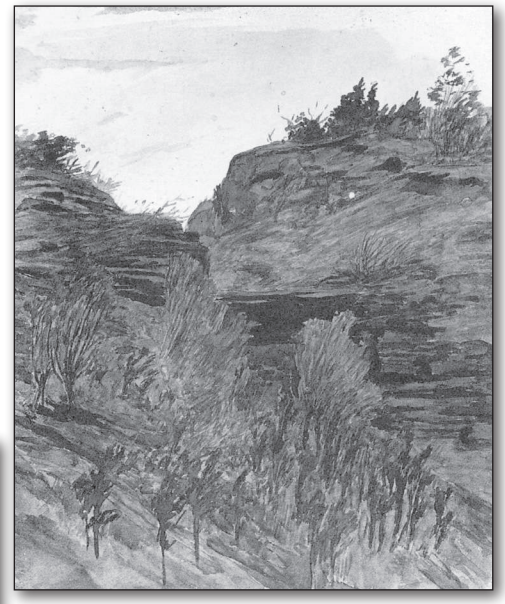

Яр Подільський восени.
1883 р.

Покинутий кінь. 1884 р.

Собачка. 1884 р.

Рів над урвищем. 1884 р. Кам.-Под.

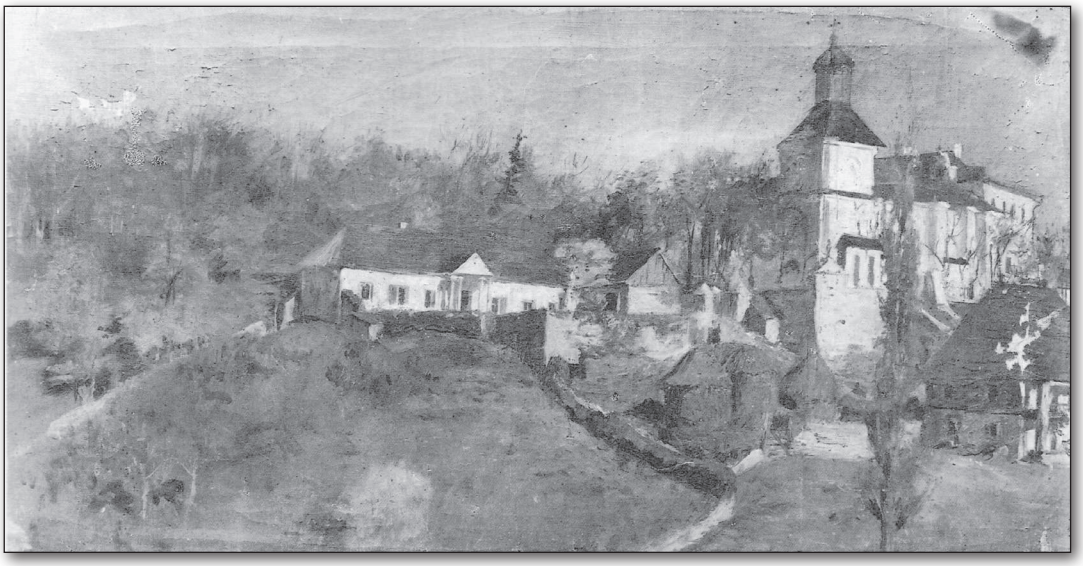

Пейзаж Чорнокозинець. 1883 р.

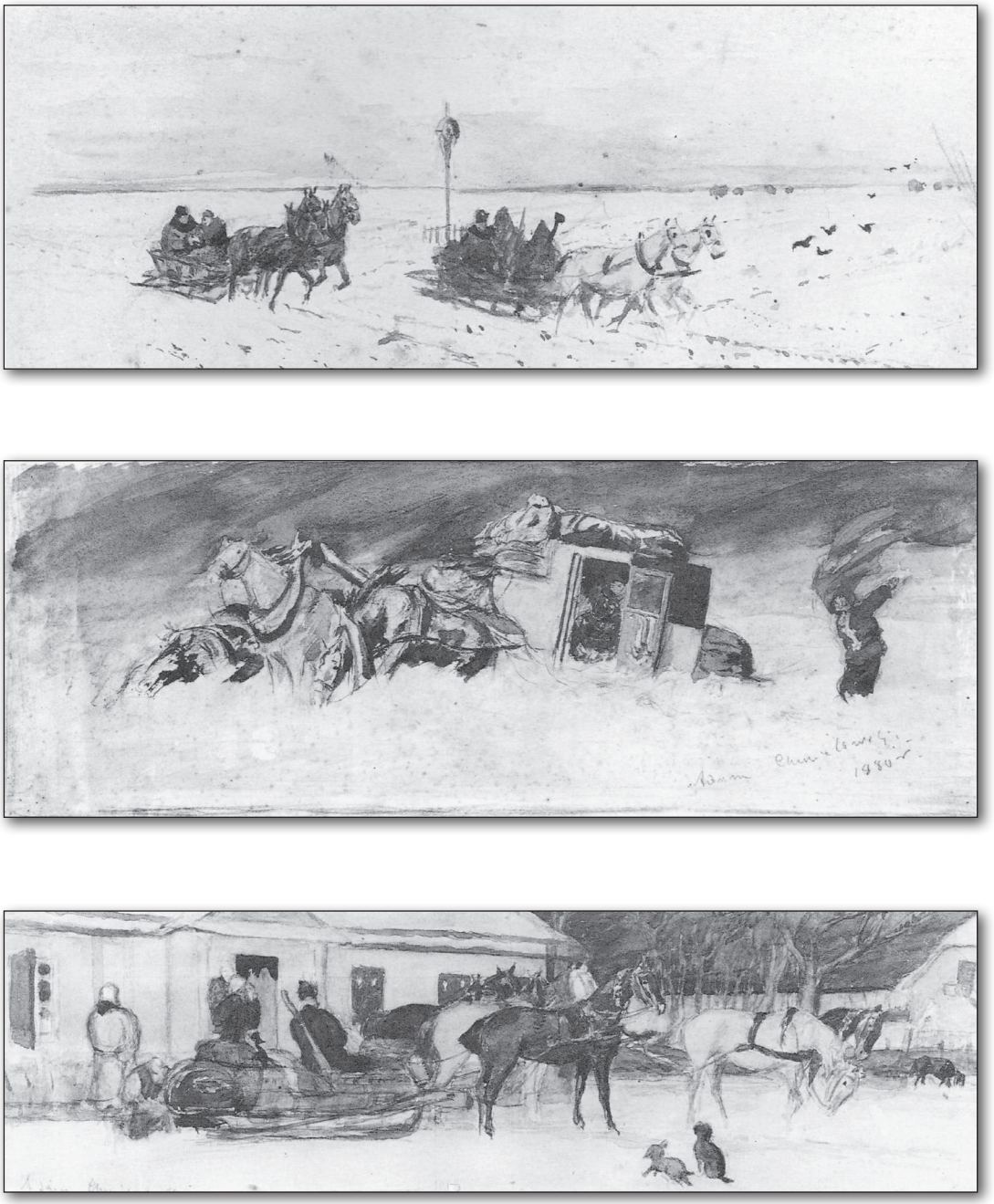

Поїздка на полювання. 1882–1884 рр.

Альберт Зенон Туровський – засновник Храму

Отець Альберт Зенон Туровський

4 липня 2017 року у костелі Святого Флоріана у Шаргороді на Вінниччині місцеві парафіяни та численні приїжджі вірні провели в останню земну подорож отця Альберта Зенона Туровського OFM (лат. *Ordo Fratrum Minorum* – укр. *Орден менших братів)*, котрий відійшов до Дому Отця 2 липня в Ковелі, де з ним 3 липня уже попрощались, а від 1983 року опікувався шаргородською парафією та після заснування тут францисканського монастиря у 1993 році став його настоятелем. Жалобну Святу Месу очолив ординарій Кам'янець-Подільська єпископ Леон Дубравський OFM, якому співслужили єпископ-помічник цієї дієцезії Радослав Змітрович OMI та понад 85 священиків з України та з-за кордону. Розділити скорботу з католиками прийшли також і православні священики. Наприкінці Служби міністр провінції Святого Архангела Михаїла ордену Братів Менших в Україні отець Даниїл Ботвіна OFM сказав: **«Хочу подякувати Богу, що покликав його як одного з перших францисканців, який мав відродити провінцію. Його покликання стало покликанням не тільки для нього. Він показав, як у францисканському ордені можна служити багатьом людям»**. Також було зачитано лист ординарія Одесько-Сімферопольського єпископа Броніслава Бернацького, який не зміг приїхати на прощання.

Коли жалобна процесія вирушила з храму Святого Флоріана до міського цвинтаря, обабіч центральної вулиці стояли численні люди, деякі з них співали разом з учасниками процесії. Труну з тілом отця Альберта проводжав, здавалось, увесь Шаргород. Тіло померлого священика знайшло останній відпочинок поряд із могилою загиблого деякий час тому отця Пасхаліса Антонія Нємченка OFM. Відправивши похоронний обряд і освятивши могилу, владика Леон, не стримуючи сліз, звернувся до отця Альберта з останніми

словами: «До зустрічі, брате, в Небесному Царстві», і висловив особливу подяку за шаргородську Хресну дорогу, за будівництво якої відповідав покійний.

1997 р. Фото напам'ять. Духовні заняття проводить о. Зенон Туровський

Засновник Плебаніського костьолу Зенон Туровський із сестрами-альбертинками

Вітання від о. Зенона отримує постійний спонсор будівництва і облаштування Плебаніського Храму Л. Ф. Славінський

Отець Альберт Зенон Туровський, син Ернеста і Ядвіги Лаговської, народився 10 серпня 1948 року в с. Василівка Житомирського району Житомирської області. Вступив до ордену Братів Менших 31 серпня 1982 року. 31 серпня 1983 склав перші обітниці, а 21 серпня 1986 року – вічні обітниці. Таїнство Священства прийняв 29 травня 1983 року. Протягом священицького служіння отець Альберт був настоятелем парафій Святого Флоріана в Шаргороді, де у 2008-2013 роках був відповідальним за ведення будівництва Хресної дороги, Храму Святого Йоана з Дуклі в Житомирі, Знайдення Господнього Хреста в Чуднові на Житомирщині. Працював також вікарієм у Будславі (Білорусь), Судовій Вишні на Львівщині та Полонному на Хмельниччині.

Останні роки життя отець Альберт прожив у монастирі в Ковелі. Він виховав цілі покоління. Проповідник, сповідник, духовний асистент францисканського ордену світських, наставник та духовний батько – у такому служінні отець Альберт реалізував своє францисканське і священицьке покликання, віддано служив людям.

Видимим знаком його праці та посвячення залишаються храми, котрі він будував та ремонтував. Під його керівництвом будувалися костели у Козлівці, Розкоші, Політанках. Надіємося, що в тих місцях вірні пам'ятатимуть про нього завжди у своїх молитвах. Пам'ятатимуть його і плебанівські парафіяни.

З 2008 по 2013 р.р. отець Альберт був відповідальним за ведення будівництва Хресної Дороги в Шаргороді, на котру сьогодні приїжджають вірні з цілої України.

Отець Зенон, слухняний волі Бога, виконував функції настоятеля в багатьох парафіях, працював у Білорусі, будував і ремонтував храми та був відповідальним за будівництво Хресної Дороги в Шаргороді. Коли молодий юнак Зенон прийшов до францисканського монастиря, він отримав ім'я Альберт. Провідною думкою життя Святого Альберта Хмельовського, його небесного покровителя, були слова: «Бути добрим для людей». Саме це завдання й реалізував протягом свого земного життя отець Альберт Зенон Туровський. Йому притаманна була доброта, якою він ділився, і доступність. Кожен міг підійти до нього і для кожного в цього францисканця було добре слово, порада чи жарт. Якщо хтось не встиг розповісти отцеві Альберту про свої турботи чи радості, то може це зробити зараз, заносячи до Господа свої молитви.

Прах отця Альберта Зенона Туровського покоїться на Шаргородському кладовищі. Фото 2 липня 2018 р.

Місцем поховання обрали саме Шаргород – покійний священик довгий час, від 1983 року, очолював цю парафію, а після затвердження францисканського монастиря у 1993 році став його настоятелем. «Цю людину, – сказав для CREDO ординарій Кам'янець-Подільської дієцезії єпископ Леон Дубравський (владика знав покійного ще з молодих років), – важко охарактеризувати в двох словах. Здається, він чув якийсь внутрішній поклик, внутрішній голос, який промовляв до нього. Він задовго до священства, ще до семінарії, думав про те, як сповнити своє життя. І, почувши поклик Бога, без вагання пішов за ним. Бог обдарував отця Альберта Зенона Туровського багатьма дарами. Він умів знайти підхід до різних людей, «дібрати ключі» до багатьох сердець, умів побачити, почути й відчути те, чого в цих людях не помічали інші. Так, після його звернень хлопці йшли до семінарії, дівчата – до монастирів.

Згадаймо, що своє священицьке служіння отець Альберт почав 1983 року, ще за комуністичного режиму. Він умів знайти підхід і до представників влади. Можна сказати з упевненістю: Господь промовляв через нього і до духовних, і до світських. І ще можна сказати: він не змарнував свого життя і ті багаті дари, якими Господь його щедро наділив, він використав повністю.

Покійний отець Альберт у будні дні, коли в Плебанівці велося будівництво костелу, виконував особисто всякі роботи і часто між вірянами називав себе прорабом цього будівництва. Тож Плебанівка шанувала і буде шанувати засновника Храму Святого Брата Альберта Хмельовського в селі. Слід, залишений у Плебанівці отцем Зеноном вічний, як пам'ять.

Кам'янець-Подільський єпископ Леон Дубравський

Леонід Станіславович Дубравський народився 1 липня 1949 року в с. Дубовиці Житомирської області в сім'ї селянина. Закінчив місцеву школу, працював у колгоспі. У 1978 році Леонід Дубравський поступив до Вищої Духовної Семінарії у м.Рига. Успішно закінчивши навчання, у травні 1982 року був висвячений на диякона єпископом Юліансом Ваіводсом у Ризі. Згодом, з серпня 1982 року, Леон Дубравський таємно від влади вступив до Ордену Братів Менших бернардинів.

У травні наступного року Л.Дубравський висвячений на священика єпископом кардиналом Юліансом Ваіводсом у Ризі. З цього часу він служить настоятелем парафії у м.Хмільник Вінницької області.

21 серпня 1986 року Дубравський склав вічні обітниці в Ордені бернардинів. З 1 червня 1993 року по березень 1998 року є настоятелем кустодії святого Архангела Михаїла отців-бернардинів в Україні. А 7 квітня 1998 року Леон Дубравський призначений єпископом – помічником Кам'янець-Подільської дієцезії.

Згодом, 28 червня 1998 року, він консекрований єпископом Мар'яном Яворським у Кам'янець-Подільському кафедральному соборі.

У травні 2002 року Святіший Отець Йоан Павло II призначив Леона Дубравського Дієцезіяльним Єпископом Кам'янець-Подільської Дієцезії. З листопада 2008 року по даний час він є голова Катихізисної комісії Конференції римсько-католицьких єпископів України.

За ініціативи Леона Дубравського в Шаргороді на кошти місцевих меценатів будується єдина на всю Україну Хресна Дорога з чотирнадцятьма стояннями, які відображені на стінах всередині

Шаргородського і Плебанівського костьолів. В даний час (2018 р.) вони знаходяться на стадії закінчення будівництва. Усі стояння є копіями відомих пам'яток Єрусалиму – Хресна дорога з чотирнадцятьма стояннями, на яких в кожній збудовано будинок – як символ їх і присвячений усім чотирнадцятьом місцям-стоянням, де проходив і зупинявся Ісус Христос, ідучи на Голгофу.

Ініціатором і духовним наставником та керівником кочиного хресного ходу Хресної Дороги в Шаргороді постійно являється шанована в нашому краї Людина Леон Дубравський.

Ще в червні 1994 року єпископ-ординарій Кам'янець-Подільської дієцезії Леон Дубравський освятив Плебанівський Римсько-католицький храм Святого Брата Альберта Хмельовського і з тих пір до храму двері відчинені у кожну неділю і свята. А кожного 17 червня у костьолі святкують своє свято – відпуст. Сюди, до Плебанівки, в цей день прибувають паломники звідусіль: із Козлівки, Шостаківки, Розкоші, Шаргорода, Гибалівки, Лозової та ін.

Останній раз таке свято за участі шанованої Людини єпископа Леона Дубравського відбулося тут недільного дня 17 червня 2018 р.

Пишний коровай приймає від Л. Ф. Славінського Єпископ Леон Дубравський

Крім відпустової престольної Святої Меси, яку провів сам Єпископ Леон Дубравський, після Служби відбулося Святе Таїнство Миропомазання. Після такої події юнаки і дівчата стали дорослішими. Участь у цьому Таїнстві прийняли багато юних плебанівчан, а також вірних із Козлівки.

І учасники Таїнства, і всі присутні, якими була у цей день переповнена зала Храму, залишали стіни костелу щасливими і веселими від отриманої благодаті Господньої, висловленою приємною мелодійною українською мовою єпископом Леоном Дубравським. А мова його закінчувалася словами покровителя цього Храму Святого Брата Альберта: **«Бути добрими для людей, як хліб».**

Кількатисячну колону паломників на Хресну Дорогу очолює єпископ Леон Дубравський

Отець Петро Станіславович Гідзіль

Народився Петро Станіславович Гідзіль 8 квітня 1977 року в селі Клекотина Шаргородського району Вінницької області в селянській сім'ї.

Батько Станіслав Павлович і мати Ганна Францівна працювали в колгоспі. Своєю працею і вдома, і в колгоспі виховували своїх дітей бути чесними, працьовитими. Прививали їм любов до всього доброго.

Їхній середущий син Петро розпочинав своє навчання з першого класу Ново-Мурафської середньої школи у 1984 році. Сім'я Гідзілів регулярно і постійно відвідувала усі Святкові Меси, що відбувалися у Мурафському костелі Непорочного Зачаття Святої Діви Марії. Ще з малих літ Петро захоплювався усім побаченим і почутим у Храмі. Повертався з костелу додому щасливим і веселим від отриманої благодаті Господньої. А тому мрія у Гідзіля середущого була одна – стати священиком.

Успішно закінчивши у 1994 році середню школу, Петро Гідзіль поступив на навчання у Городокську Вищу Духовну Семінарію. Закінчивши також успішно у 2001 році семінарію, Петро Гідзіль одержав сан священика. Ця визначальна подія відбулася 2 червня 2001 року в Кам'янець-Подільському кафедральному соборі. Освячення проводив єпископ Ян Ольшанський.

Одразу ж, наступного недільного дня, 3 червня 2001 року отець Петро Гідзіль провів свою першу в житті Службу Божу в рідній Мурафі, в костелі Непорочного Зачаття Діви Марії. Потім були служби Божі у різних храмах Кам'янець-Подільської дієцезії. З 11 листопада 2001 року по серпень 2002 року отець Петро працював по призначенню у місті Дунаївці в Храмі Святого Архістратига Михаїла. 1 вересня 2002 року отець Петро Гідзіль одержав призначення настоятелем Плебанівського Храму Святого Брата Альберта, де працює й до сьогодні.

В даний час, за розпорядженням єпископа Кам'янець-Подільської дієцезії Леона Дубравського, отець Петро Гідзіль очолює деканат, до якого входять кілька католицьких парафій.

Посв'ячення фігури Матері Божої Фатімської проводить отець Петро Гідзіль

Промову під час відкриття пам'ятника Голодомору 1932–1933 рр. проголошує отець Петро Гідзіль

Отець Петро Гідзіль і єпископ Леон Дубравський під час освячення джерела. 2016 р.

Ставши настоятелем новозбудованого Плебанівського костелу, отець Петро піклувався і піклується тепер про його облаштування. Від цього Храм стає щоразу більш привабливим і загадковим. Побувавши в ньому, одержуєш повне духовне задоволення від побаченої та почутої Благодаті Господньої. У своїх повсякденних проповідях отець Петро постійно прививає своїм прихожанам любов до ближнього, до всього прекрасного так, як цього навчав Покровитель Плебанівського Храму Святий Брат Альберт Хмельовський – «Повинні всі бути добрі, як ХЛІБ».

Тож Божої Благодаті Вам, отець Петро! Довгих Вам років зустрічей із своїми прихожанами та їх опікування.

На зустріч до Святішого

На все життя запам'ятали плебанівські католики червневі дні 2001-го року.

23 червня розпочався державний візит глави держави Ватикан та Вселенського Первосвященика Йоана Павла ІІ до України.

«Христос – дорога, правда і життя», – саме під таким гаслом проходив візит до України Святого Отця.

«Вітаю тебе, Україно, відважний та стійкий свідку приєднань до цінностей віри. Скільки ти вистраждала, щоб у важкі хвилини відстояти свободу віросповідання!» – говорив Іван Павло ІІ у вітальній промові в аеропорту Бориспіль.

Упродовж п'яти днів тривав візит Святішого Отця в Україні у Києві та Львові.

І здавалось, що Папа саме цю землю любить найбільше, саме Україні хоче віддати усе своє серце, усю свою любов. Проповідуючи, Святіший Отець щоразу підкреслював, що Україна є цивілізована християнська держава, гідна мати разом з іншими країнами світу право на місце під сонцем, і заслуговує на рівноправність і підтримку.

Папа благословив Люд Божий і кожен сприйняв це благословення, як найбільший дар Господа, як допомогу у повсякденних справах і вияв особливої благодаті.

Паломники ішли за сотні кілометрів, щоб мати можливість почути проповідь Святого Отця і бути свідками усього ритуалу Благословення.

Із Плебанівського приходу на зустріч їздили понад сто осіб. Разом із парафіянами на зустріч з Папою Іоаном Павлом ІІ їздив священик Плебанівського Римсько-католицького Храму Святого Альберта отець Францішек та інші служителі.

Кожен з присутніх на зустрічі з папою відчував дивне тепло благодаті, довіри, любові і невидимий струмінь ласки Божої.

Святіший Отець побував в Україні, як паломник миру і наполегливо про це нагадував у своїх проповідях. Атмосфера глибокої молитви супроводжувала кожну зустріч Йоана Павла ІІ на нашій землі.

Прощаючись з українським народом Вселенський Первосвященик сказав: **«До побачення, Україно! Словами твого великого поета також і я благаю: «О, Боже, сильний і правдивий, благослови дітей Твоєї країни»**.

Слова Святішого Отця повинні долинути до Бога, і потрібно обов'язково вірити, що настане на кінець в Україні мир, спокій, благодать і благополуччя.

* * *

Благословення на будівництво Хресної Дороги в Шаргороді отримує від Папи Римського Бенедикта XVI ініціатор цього будівництва Володимир Іванович. Барецький. 2010 р.

Таке ж подібне дійство відбулося 26 травня 2017 року в Шаргороді.

Парафіяльний храм Святого Флоріана та Хресну Дорогу, довжиною три кілометри, збудовану на околицях міста, було урочисто проголошено Санктуарієм Страстей Господніх.

Урочистість очолював Апостольський Нунцій в Україні архієпископ Клаудіо Ґуджеротті (Італія), в ній також взяли участь єпископ-ординарій Кам'янець-Подільської дієцезії Леон Дубравський, єпископ-ординарій Одесько-Сімферопольської дієцезії Броніслав Бернацький, єпископ-помічник Кам'янець-Подільської дієцезії Радослав Змітрович, єпископ-помічник Одесько-Сімферопольської дієцезії Яцек Пиль, єпископ-емерит Мар'ян Бучек, перший секретар Нунція монсеньйор Йосеф Ґрек, міністр Провінції Братів Менших Святого Архангела Михаїла бр. Даниїл Ботвин OFM, Митрополит Могилів-Подільський і Шаргородський Агапіт (УПЦ), архиєпископ Вінницький і Брацлавський Михаїл (УПЦ КП), численні священики різних дієцезій України.

Владу області, району і міста представляли голова Вінницької облдержадміністрації Валерій Коровій, начальник Департаменту національностей та релігій облдержадміністрації Ігор Салецький,

голова Шаргородської райдержадміністрації Катерина Кедик, голова районної ради Михайло Попов, міський голова Ігор Винокур.

Керівництво області і району перед початком ходу по Хресній Дорозі. Травень 2017 р.

Щоб взяти участь в урочистості, в Шаргород з'їхались паломники з понад 70 парафій.

На урочистій події проголошення акту Храму Святого Флоріана і Хресної Дороги Санктуарієм Страстей Господніх були присутні також багато прихожан Плебанівського приходу.

У Молитві Вірних учасники святої Меси звернулись до Бога з проханнями про Церкву, про Святішого Отця Франциска, про всіх єпископів і священиків, про мир в Україні і в Сирії, про померлого архієпископа Петра Мальчука, про тих, хто віддав життя, не зрікшись своєї віри, про загиблих на війні на Сході України.

Плебанівські та інші паломники на Хресній Дорозі

Другою частиною урочистості, по закінченні Служби Божої, стала Хресна Дорога.

Усі плебанівські паломники – учасники Хресної Дороги, повертались з Шаргорода додому щасливими і веселими від отриманої благодаті Господньої. Разом з тим плебанівчани пишаються своїми земляками, які мають пряме відношення до надважливого на всю Україну будівництва – будівництва Хресної Дороги, яке ведеться тут, на землях Княжої Луки. Це відомі у нашому краї сім'ї Славінського Леонтія Франковича та Соколових – Петра Йосиповича і В'ячеслава Петровича.

Паломники біля VII-го стояння

VII стояння Хресної Дороги в Шаргороді, фундатором якого являється Славінський Л. Ф. Фото 2018 р.

XII стояння Хресної Дороги в Шаргороді, фундатором якого являються сім'ї Соколових – Петра і В'ячеслава. Фото 2018 р.

На шляху Ісуса до Голгофи тут будуються і облаштовуються 14 стоянь. Фундаторами 7-го і 12-го стоянь являються названі сім'ї з Плебанівки.

Наш край, який ще з XIV століття носить назву «Княжа Лука», значно побагатшав духовно, одержавши Єрусалимську копію Хресної Дороги, яку тепер урочисто проголошено і визнано Санктуарієм Страстей Господніх.

Нехай же Хресна Дорога, яка прокладена на наших землях, де проживає боголюбивий, працьовитий і талановитий народ, завжди нагадує нам і новим поколінням про милість та любов Божу, жертовну смерть Його Сина задля вічного спасіння.

Список
священнослужителів Плебанівського
костелу Святого Брата Альберта Адама Хмельовського,
що на землях Княжої Луки, з пори заснування парафії
по даний час
(1988-2018 р.р.)

Отець Зенон Туровський
Отець Кшиштоф Худзьо
Отець Милослав Горай
Отець Рафал Маківський
Отець Славомир Ветлугін
Отець Ян Весельський
Отець Лех Дулемба
Отець Домінік Губчакевич
Отець Руфін Разовський
Отець Юніпер Островський
Отець Віргіліуш Пустковський
Отець Вененцій Стасюк
Отець Тадеуш Лучак
Отець Вікторин Криса
Отець Петро Гідзіль

Священики Шаргородської парафії. Окремі з них часто доїжджали до Плебанівського Храму Св. Бр. Альберта

Спільне фото священиків у Шаргородському костелі.
В центрі о. Альберт Зенон Туровський

Отці францисканці в Україні

* * *

В останні роки при Храмі Святого Брата Альберта в Плебанівці служать сестри-альбертинки: сестра Агнєшка Хмелярська, сестра Міхаеля Жак, сестра Грація Ситник. Без них не обходиться ні одна відправа, ні одне свято чи недільний день. Їх часто можна бачити у місцевій школі, де вони надають перші уроки з Богослужінь, вчать дітей бути добрими, як цього навчав Святий Брат Альберт. Сестри-альбертинки часто організовують для прихожан різної категорії всякі обрядові свята, а також поїздки по місцях України, де знайомлять учасників із культурними спорудами, храмами, музеями.

Їхній повсякденний одяг сірого кольору нагадує нам про духовний розвиток, про який так дбав Святий Брат Альберт Хмельовський – служити Христові, допомагаючи бідним, хворим, бездомним. Життєве кредо сестер-альбертинок було і є: «Чиніть добро усім».

Сестри Альбертинки: с. Агнешка, с. Міхаела, с. Грація

Сестра Анжельма

Перше причастя. Сестра Яцинта. 1997 р.

Сестра Радослава

Сестра Пшеложона Анжельма, сестра Пелагія, сестра Хероніма, сестра Радослава

Плебанівські екскурсанти по Україні із сестрою-альбертинкою Габрієлою

Учасники новорічного вертепу

2000-й рік. Перше причастя

Новорічні щедрівки з Вертепом

Духовні заняття (реколекції) проводить в Плебанівській школі сестра Хероніма (в центрі). Фото 1999 р.

Рідкісний вид промислу – гончарство відкрила у Плебанівці сестра-альбертинка Агнешка і навчає цьому юних вірян. 2018 р.

Католицькі служителі церкви – вихідці із Плебанівки

Новіцький Микола Адамович

Микола Адамович Новіцький народився 22 серпня 1950 року в с. Плебанівка у багатодітній селянській сім'ї. Після закінчення у 1965 році Плебанівської восьмирічної школи певний час працював у місцевому колгоспі на різних роботах. У вихідні та святкові дні постійно відвідував Храм Святого Флоріана у Шаргороді, де служив міністрантом до Святої Меси. З Шаргорода, повертаючись пішки, не йшов, а ніби летів на крилах – був у захваті та духовному задоволенні від побаченої та почутої Божої благодаті в Храмі. Там, у костелі Святого Флоріана, Микола Адамович відчув серцем поклик до священства.

Після закінчення восьмирічної школи Новіцький М.А. поступив на навчання у Шаргородську середню школу. У 1970 році екстерном закінчив десятий клас і одержав атестат зрілості. Весь час не покидала думка навчатися у Духовній Семінарії.

У 1971 році Микола Адамович самостійно наважився поступати до Ризької Духовної Семінарії. Але, на жаль, від ректора Семінарії дізнався, що їхній духовний заклад питаннями України не займається. Довелось звернутися до Каунаської Духовної Семінарії у Литві. Тут Миколу Новіцького чекала приємна новина на його користь, але з умовою: досконало вивчити литовську і латинську мови. Для цього потрібен був час. А тому український юнак вирішив жити і працювати у Литовській республіці. При цьому Микола Новіцький пережив різного роду гоніння і утиски від радянської влади. Але наполегливість Миколи була сильнішою від всяких перешкод.

З 1972 року по 1975-й Новіцький М.А. проживав і працював у звичайному литовському селі Майшагола під Вільнюсом у сім'ї літніх литовців і працював у місцевому кооперативі. У вільний від

праці час самостійно вивчав мови і наполегливо готувався до вступу в Духовну Семінарію. У 1973 році довелося перебратися жити і працювати до м.Каунаса. Тут він працював на фармацевтичній фабриці «Санітас». У 1975 році Микола Новіцький успішно поступив на навчання до Каунаської Духовної Семінарії.

Швидко пробігали дні п'яти років навчання. В червні 1980 року в Каунаській Архикафедрі Базилиці Святих апостолів Петра і Павла Микола Адамович Новіцький з рук архієпископа Л.Повілоніса одержав священство.

Далі була праця у литовських парафіях: 1980 р. – Кайшадорський кафедральний собор, згодом через рік праця у двох храмах у населених пунктах Варенського району Бабрійскис і Маскавка. У травні 1984 року отець Микола Новіцький одержав пропозицію на обслуговування ще однієї парафії, в якій храм був побудований із дерева і підлягав ремонту.

Семінарист Микола Новіцький (другий) отримує дияконські свідчення. м. Каунас. 1979 р.

Святу Присягу зачитує семінарист Микола Новіцький

З березня 1985 року отець Микола Новіцький уже обслуговував прихожан села Немунайтіс Алітуйського району Литви. Храм хоч був побудований із цегли, але покрівля потребувала негайного ремонту. Коли ж ремонт костелу був закінчений, отця Миколу було призначено

настоятелем храму села Недзінче Варенського району. Потім працював у приходах інших сіл: настоятелем у с.Кетавішкес, 1992 р. – с. Кірдейкай Утенського району, с. Лабанорас Швенгіонського району, 1997 р. – настоятель храму с. Стірняй Утенського району.

Прихожанки в національній литовській одежі запрошують отця Миколая на освячення хреста

Храмове свято у селі Немунайтіс. Литва. 1987 р.

Перше причастя проводить отець Миколай

В Каунаській базиліці Святих апостолів Петра і Павла семінарист Микола Новіцький рукоположений у сан священика. Фото 1 червня 1980 р.

Божу Службу проводить отець Микола. Литва

Костел у с. Лабанорас (Литва). 1992 р.

Покірний слуга Божий, ксьондз Микола Новіцький за своїх три десятки років служби побував настоятелем майже по всій Литві. Керівництво єпархії, знаючи його здібності крім служби Божої, направляло у приходи, де храми потребували ремонту. Його життєве кредо було і залишається: «Служити Богові там, де важко».

28 серпня 2009 року єпископським декретом за №177 отець Микола Новіцький був переведений в Україну до Одесько-Сімферопольської дієцезії. На початку 2010 року він одержав призначення до католицького храму міста Баштанка Миколаївської області, де працював понад сім років.

В 2017 році отець Микола Новіцький одержав запрошення працювати у Кам'янець-Подільській дієцезії. Тут одержав призначення на службу у костелі с.Лучинець Муровано-Куриловецького району, де служить і сьогодні.

Перебуваючи уже недалеко від рідної Плебанівки, отець Микола часто буває у селі й обов'язково відвідує Храм Святого Брата Альберта, де інколи проводить Служби Божі. Односельчани раді бачити свого земляка, який своїми силами при всіх заборонах колишньої влади зумів здобути освіту священика і все життя нести Слово Боже до людей.

Мокрий Анатолій Степанович

Анатолій Степанович Мокрий народився 7 жовтня 1978 року в селі Плебанівка. У цьому ж році, у жовтні місяці, був освячений у Шаргородському костелі Святого Флоріана. Навчався і успішно закінчив у 1996 році Плебанівську загальноосвітню середню школу. У віці 14 років пройшов у костелі Святого Флоріана Святе Таїнство Миропомазання.

Після закінчення школи поступив до постуляту при Городківському костелі Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії (Крижопільський район), де на той час була створена отцем Мартиніаном Дажицьким (єдиним братом-францисканцем в Україні) Провінція Святого Архангела Михаїла.

Після річного перебування у Городківці у 1997 році Анатолій Мокрий поступив до новіціату в м. Лежайськ (Польща), де навчався до 1998 року. Тут, у Лежайську, одержав ім'я Давид. В цьому ж році Анатолій Мокрий поступив на навчання у Вищій Духовній Семінарії, що у м.Кальварії Зебжидовській (Польща).

Під час навчання у семінарії у 2001 році Давид Анатолій Мокрий склав у Житомирському костелі Святого Йоана з Дуклі вічні шлюби монашества.

У 2002 році Давид Мокрий, ще перебуваючи на навчанні у семінарії, отримав дияконські свідчення з рук єпископа Махарського.

День 6 червня 2003 року став для Анатолія Мокрого особливий: представником Папи Римського в Україні Ніколе Етеровичем семінарист Давид Мокрий був рукоположений у сан священика. Ця подія відбулася у Житомирському Храмі Святого Йоана.

Обряд літанія для всіх святих проходить Анатолій Мокрий. Житомир. 2003 р.

Посвячення в монахи. м. Лежайськ (Польща). 1997 р.

Анатолій Мокрий отримує сан священика. Житомир, 2003 р.

Вітання з нагоди одержання сану священика приймає Анатолій Мокрий. м. Житомир 2003 р.

Благословення своєму сину на службу Божу дають батьки Анатолія – Степан Франкович і Аделя Петрівна. Червень 2003 р.

З батьківського дому на свою першу службу Божу. Червень 2003 р.

Плебанівський Храм приймає на першу Божу службу молодого ксьондза Давида Мокрого. Червень 2003 р.

Перше причастя проводять отець Славомир і сестра Ієроніма. 1998 р.

2003-й рік. Перше причастя

Свою першу Святу Месу (приміцію) отець Давид звершив у своєму селі Плебанівці – у Храмі Святого Брата Альберта.

Потім отець Давид працював у різних парафіях України і Білорусі:

– 2003 – 2004 р.р. – м. Полонне Хмельницька область, костел Святої Анни,

– 2004 – 2013 р.р. – м. Гусятин Тернопільська область, костел Святого Антонія,

– 2013 – 2014 р.р. – смт. Бутслав, Білорусь, костел Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії.

– 2015 – по даний час – м. Збараж Тернопільська область, костел Святого Антонія.

Отець Давид Анатолій Мокрий завжди є бажаним гостем у Плебанівці й у Храмі Святого Брата Альберта.

Лукащук Анатолій Петрович

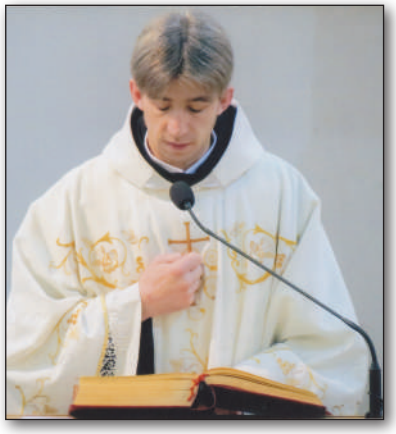

Народився Анатолій Петрович Лукащук 1 лютого 1980 року в с.Плебанівка. Тоді ж був охрещений у Шаргородському костелі. У 1986 році поступив на навчання у 1-й клас Плебанівської середньої школи, яку успішно закінчив у 1997 році. Навчаючись у школі, у 1989 році Анатолій прийняв Перше Причастя у Храмі Святого Флоріана в Шаргороді. У травні 1996 року шістнадцятирічний юнак Анатолій Лукащук прийняв Таїнство Конфірмації у цьому ж Храмі.

У 1998 році Лукащук А.П. був призваний до лав Збройних Сил України. Служба проходила у кримському містечку Приморський. У 2000 році демобілізувався і проживав у Плебанівці.

У жовтні 2002 року Анатолій Лукащук вступив до Ордену Менших Братів на той час до **кустодії** Святого Архангела Михаїла, котра 17 червня 2004 року була проголошена Провінцією. Після річного постуляту, що проходив у м.Шепетівка Житомирської області був допущений до **новіціату** в м.Баранівка тієї ж області. По його

закінченні 8 вересня 2004 року Анатолій склав перші часові обітниці, отримавши ім'я **Олександр**. У жовтні того ж року розпочав навчання у Вищій Духовній Семінарії в Кальварії Зебжидовській (Польща), де навчався протягом шести років. В лютому 2010 року закінчив навчання у семінарії, здобувши ступінь **магістра Богослов'я,** захистивши на відмінно магістерську працю.

Родина Лукащуків та священики: о. Петро, о. Лех. о. Броніслав під час першої обітниці о. Олександра у 2004 р. м. Баранівка, Житомирська обл.

Ще навчаючись у семінарії, Олександр 27 червня 2009 року отримав дияконські свідчення з рук єпископа Геркулена Мальчука в м. Житомирі. Рівно через рік – 26 червня 2010 року Олександр Лукащук рукоположений у сан священства владикою Йоаном Пурвінським і вже 27 червня 2010 року отець Олександр Лукащук звершив свою першу Святу Месу в Храмі Святого Брата Альберта у своїй рідній Плебанівці.

Потім була служба у різних парафіях України. З 1 серпня 2010 року по 1 вересня 2012 року отець Олександр працював у м.Житомир в парафії Святого Йоана з Дуклі.

З 5 листопада 2012 року до 1 вересня 2016 року працював у м. Збараж Тернопільської області.

З 4 вересня 2016 року по 1 вересня 2017 року отець Олександр працював у парафії Святого Флоріана у м.Шаргород.

Хвилина роздумів перед останньою обітницею під час рукоположення у сан священика. 2010 р.

2010 р. рукоположення у сан священика Владикою Йоаном Пурвінським

О. Давид (Анатолій Мокрий) вітає о. Олександра під час урочистості рукоположення. 2010 р.

2010 р. Свята літургія з нагоди рукоположення. м. Житомир.

З 10 вересня 2017 року й по даний час отець Олександр Лукащук вірно служить у парафії Всіх Святих у м.Феодосія (Крим).

Він вільно володіє польською, російською, читає та перекладає з грецької та латинської мов. На рівні розмовної мови володіє італійською та німецькою мовами.

Ставши священнослужителем, отець Олександр Анатолій Лукащук завжди пам'ятає про своє село, навідує ці землі, що звуться Княжа Лука і людей, які населяють ці землі уже віки.

Семінаристи з Плебанівки

Ярослав Копитко

У духовних семінаріях Польщі та України навчаються чимало українських юнаків. Серед них наш юнак із Плебанівки Ярослав Володимирович Копитко. Навчається він у Городокській Вищій Духовній Семінарії Святого Духа. Попереду ще довгі роки навчання, але треба думати, що з Божої волі Ярослав подолає цей шлях до Нього. Адже саме Божа доброта покликала його до служіння.

Тож удачі Тобі, молодий юначе-семінаристе! Добрих зустрічей із своїми людьми та успіхів у навчанні!

Семінарист Ярослав Копитко (перший ряд другий справа) – член редакційної колегії журналу «Голос семінарії». 2018 р.

Покровителька наша – Матір Божа

Цю історію автор почув від жительки села Білозор Марії Віцьківни, 1935 року народження. Ще коли вона була молодою, коли в країні велася нещадна боротьба радянської влади проти релігії, старий чоловік Косій Войтко часто розповідав хлопцям і дівчатам про події Голодомору, репресій, війни. Але одного разу дідусь Войтко сказав дітям такі слова: **«Прийде час і у нас в селі буде стояти великий Храм Божий і святим буде це місце. Я не доживу до тих часів, а ви ще малі – то побачите. Згадаєте тоді мої слова...»**

Ніхто не знає, чи це був просто збіг, чи старий Косій справді був пророком. Але так і трапилось. Минуло півстоліття і слова Косія Войтка справдились. В селі виріс чудовий Римсько-католицький Храм Божий.

І не тільки Храм з'явився у селі. На околицях Плебанівки постали фігури Святої Діви Марії. Легенда, яка здавна існує в селі, гласить слідуюче: Колись на небі, серед багряних хмар, над нашим селом проходила Матір Божа. Ніхто не знає, коли те було, чи то просто людська вигадка, чи легенда, а може й правда, але про це пам'ятають і католики, і православні. А новозбудовану ще у 1871 році церкву освятили на свято Покрови. Образ Покровительки Матері Божої з тих пір зайняв почесне місце при вході в православний Храм.

І люди схильні думати, що то не легенда, що так насправді було. І лише тепер, коли Україна стала незалежною, коли до Бога повернулися і малі, і дорослі, вдячні віряни ставлять пам'ятні знаки на честь Покровительки нашої Матері Божої, яка не оминула нашого села.

12 травня 2002 року в Плебанівці відбулася визначна подія – у східній околиці села відкрито каплицю Матері Божої Фатімської.

На цю врочистість приїхали з Португалії члени місії, яка по всьому світу поширює культ Матері Божої Фатімської. Прибуло багато вірних з сусідніх парафій – Шаргорода, Шостаківки, Розкоші, Козлівки, Лозової, Мурафи та ін.

Святкову Службу Божу очолив настоятель Шаргородської парафії Милослав Горай. Участь у ній взяли місцеві священики та сестри-альбертинки й бенедиктинки. У костелі було освячено фігуру Матері Божої Фатімської та Корону, яку урочисто наклали на її скроні. Після Служби процесія вирушила від костьолу вулицями Плебанівки до маленької, гарно збудованої каплички, де й міститься тепер фігурка Божої Матері.

Біля каплички прозвучала клятва мирян, які клялися довіку поклонятися Матері Божій.

Слово виголосив також православний священик отець Петро Довганич. Він звернув увагу на те, що всі ми християни, без огляду на обряд звертаємось з проханнями до Матері Божої і приходимо їй поклонятися.

Капличка Божої Матері Фатімської у Плебанівці при в'їзді в село. Фото 2005 р.

Капличка Божої Матері Фатімської у східній околиці села Плебанівка. Фото 2018 р.

Гості з Португалії у своєму виступі (з перекладом) подякували за гостинність та просили про молитву за них.

Про Матір Божу Фатімську плебанівські віряни дізналися із книги «Об'явлення Пресвятої Богородиці у Фатімі» (Фатіма – місто в Португалії – А.Н.)

З часу об'явлення Богородиці Діви Марії минуло сто років. Найвідомішими є об'явлення Діви Марії 1917 року. З 13 травня по 13 жовтня вона шість разів з'являлась трьом пастушкам: Люсії Сантос, Жасінті Марто та Франціску Марто. 1930 року Католицька Церква офіційно визнала ці події, як диво й одкровення, яке не суперечить доктрині.

Діва Марія не залишила жодного зображення після свого об'явлення. Також, незважаючи на присутність великої кількості людей під час останніх з'явлень, її ніхто не бачив. Єдині свідки – троє дітей Люсія (10 років), Франціск (9 років) та Жасінта (7 років). Саме на основі їх розповідей був відтворений образ Божої Матері. Найбільше інформації надала Люсія. Франціск бачив, але не чув Богородицю (хоча слова Люсії він чув, але не чув, що відповідала чи говорила Пресвята Діва; він лише бачив, як вона рухала вустами). Жасінта бачила й чула. Люсія бачила, чула й розмовляла з Дівою Марією. Під час шостого об'явлення Жасінта та Франціск бачили лише першу сцену. Люсія бачила всі три. Люсія описала Божу Матір наступним чином: *«Це була Пані в білій одежі, яскравіша від сонця. Вона випромінювала світло, ясніше та сильніше від сяйва кришталевого келиха, повного кришталево чистої води, крізь який пробивається проміння палаючого сонця. На вигляд їй було 15-18 років. Її обличчя було настільки гарне, що важко описати чи порівняти. Вираз обличчя – ані сумний, ані веселий; серйозний, з виразом помірного докору. Руки, складені на грудях при молитві, були спрямовані догори. Одяг був наче зітканий зі світла. Туніка була біла, пов'язана біля шиї золотим ланцюжком. Мантія – також біла, обведена золотом; вона покривала голову Богородиці й спускалася до п'ят, ледве торкаючись дубового листя. Ні волосся, ні вух не було видно. Яскраве світло так опромінювало її лице, що його неможливо було довго споглядати. З рук Діви Марії звисала вервиця. Зернятка були перлинами, а на кінці – срібний хрестик»*.

Діва Марія з'являлася над невеличким дубом, стоячи на світло-сірій хмаринці. Саме так її часто й зображають.

Тепер фігурка Матері Божої Фатімської зайняла почесне місце в святині при в'їзді в Плебанівку.

В південній частині села, біля будинку, де проживають наші сестри-альбертинки, у збудованому на подвір'ї з місцевого каменю Гроті, міститься теж фігурка Матері Божої Фатімської.

Фігурка Божої Матері Фатімської в Гроті біля будинку сестер-альбертинок. Фото 2018 р.

Джерело — візитівка села

За селом, у його західній стороні, де над річкою міститься хутір Верхні Млинки, здавна бурлить джерело, яке тепер стало візитівкою Плебанівки. За ініціативи і матеріальної допомоги вихідців села Петра і В'ячеслава Соколових у 2016 році джерело було облагороджено.

Поруч із джерелом вдячні плебанівчани побудували з гранітного каменю Грот, в якому міститься образ Діви Марії з м.Лурд (Франція). У тому ж році 8 вересня, на свято Дня народження Діви Марії, жителі Плебанівки зібралися на місці витоку джерела, аби освятити його. Освячував джерело єпископ Кам'янець-Подільської дієцезії Леон Дубравський. На освяченні

Грот Діви Марії з м. Лувр (Франція), що біля джерела у західній частині села Плебанівки. 2017 р.

були присутні настоятель католицького Храму Петро Гідзіль та отець православної Церкви Петро Довганич. На урочистість завітали, крім плебанівських вірян, жителі з навколишніх сіл: Перепільчинець, Руданського, Шостаківки, Шаргорода та ін.

Промовляючи слово, єпископ Леон висловив впевненість, що джерельна вода буде зцілювати всякі хвороби у тих людей, хто вірить і звертається з молитвами до Бога й рекомендував людям використовувати цілющу воду, щоб бути здоровими і молитися до Діви Марії, щоб всяко оберігала нас.

Треба сподіватися, що для Божої Матері знайдеться місце в кожній родині та в серці кожного жителя нашого села.

Джерело в Плебанівці освячує єпископ Кам'янець-Подільської дієцезії Леон Дубравський. 2016 р.

Джерело

Єпископ Леон Дубравський проголошує проповідь біля Гроту Матері Божої з Лурд

Освячення джерела. 8 вересня 2016 р.

Отець єпископ Леон віддає шану Діві Марії і молиться за її заступництво. Фото 2016 р.

Сільський голова Андрій Майданюк висловлює подяку отцю єпископу Леону Дубравському за освячення джерела, а також фундатору цього будівництва В. П. Соколовому

Щирі слова подяки єпископу Леону Дубравському за участь у освяченні джерела виражає фундатор цього будівництва Соколовий В'ячеслав Петрович. 2016 р.

Слова подяки біля освяченого джерела виражає єпископу Леону отець православної місцевої церкви Петро Довганич. 2016 р.

«...Свята Діва Марія вбереже цю джерельну цілющу воду для вас. Тож будемо молитись за неї» (з промови отця єпископа Леона при освяченні джерела в Плебанівці 8.09.2016 р.).

Отець Петро Гідзіль і єпископ Леон Дубравський під час освячення джерела

Від автора

Як тільки приступив до збору матеріалів та фотографій для написання цієї книги про плебанівських католиків, про новозбудований костел, здавалось, що не зможу такої праці подолати, боявся. І тільки після благословення єпископа Леона Дубравського, до якого я звернувся під час перебування його у Храмі Святого Брата Альберта у день, коли прихожани-католики святкували відпуст, після його дуже простих і зрозумілих слів до мене: **«Не можна боятися, коли йдеш робити добро»,** відчув і зрозумів, що таки при Божій помочі напишу цю книгу.

Після таких щирих і зрозумілих слів єпископа на душі стало спокійно. Знаю, що роблю добро для своїх же людей. Добро це проявляється у нашій історичній пам'яті. А пам'ять та історія – це споріднені слова. Тож звертаюсь до своїх читачів цього непростого документованого твору з побажаннями: прочитавши – збережіть цю книжечку для нащадків. Адже пам'ять людська здатна забувати… А написане пером – не вирубаєш топором. Так гласить прислів'я.

Ще бажаю своїм читачам теперішнім і майбутнім пам'ятати окремі корисні для життя думки:

– Якщо сьогодні ти не здатний нікого любити, спробуй хоча б нікого не образити.

– Найкрасивіші слова у будь-якій мові – це «Я пробачаю тебе».

– Часом людина думає, що багато чого не може, а потім, коли опиняється у безвихідній ситуації – звертається до Бога і несподівано з'ясовує, що дуже навіть може.

– Пам'ятай, що надія – хороша річ, можливо, навіть найкраща з усіх. Вона не вмирає.

– Пам'ятай, що саме Бог здатен змінювати ваше життя на краще і давати сили на щодень.

– Пам'ятай тих, хто дав життя вам: батьків своїх – ангелів небесних. Адже це вони постійно моляться за вас, оберігають.

– Спілкуйся з людьми, які досягли успіху в житті з Богом, і допоможи тим, які відійшли від Нього.

– Не забувай і перекажи іншим слова покровителя нашого Святого Брата Альберта «Будьте добрими до людей, як хліб».

З усього серця від свого імені, дорогі читачі, бажаю вам миру і радості від зустрічі із Воскреслим Господом.

З почуттям християнської поваги

Анатолій Нагребецький

Джерела та література, що були використані при написанні книги «Храм Святого Брата Альберта на землях Княжої Луки»

– Грушевский М.С. Барское староство, Киев, 1894.

– Зінченко А.Л. Ця влада не від Бога, а від дракона. Ж. «Вітчизна», 1991, №4.

– Нагребецький А.Н. Моя Плебанівка, Київ, 2001.

– Польський святий, засновник Ордену Альбертинців. Краків, 1916.

– Реабілітовані історією. Вінниця, 2006-2015, т.1-5.

– Сверстюк Є. Вінниця: Злочин без кари. Київ, 1994.

– ДАВО, Ф. Д. – 177, о. 1, од. зб. 1054, 1008, 1150, 1208.

Періодичні видання:

– Шаргородщина: 15 жовтня 2010 р.,
19 вересня 2014 р.,
22 липня 2016 р.,
2 червня 2017 р..

– Голос Семінарії №31, червень-січень 2017-2018, м.Городок.

– Матеріали Шаргородського державного архіву, архіву Шаргородського костелу Святого Флоріана.

– Матеріали особового походження з сімейних архівів надали: Славінський Леонтій Франкович, Білозор Марія Віцьківна, Лукащук Галина Степанівна, Домарецька Станіслава Іванівна, Мокра Аделя Петрівна, Новіцький Микола Адамович, Копитко Микола Йосипович, Майданюк Андрій Антонович, Салямон Людмила Миколаївна, Старосуд Людмила Миколаївна, Новіцький Михайло Іванович, Новіцька Яна Вікторівна, Салямон Ганна Михайлівна, Майданюк Катерина Михайлівна, Оліх Михайло Мар'янович, Михайлишин Володимир Іванович, Щерба Галина Леонідівна, а також сестри-альбертинки: с. Агнешка, с. Міхаела, с. Грація, житель с. Зведенівка Вітюк Іван Миколайович, жителька с. Клекотина Томчук Світлана Сергіївна та ін.

Зміст

Сповідуючи істину. *С Д. Гальчак.* 4
Далеке минуле Княжої Луки 5
Страждальницька пора пастви Господньої 9

Плебанівська Голгофа XX століття (1921–1953 р.р.) 13
Склад злочину – національність 13
Патріарх Поділля 17
Господь передбачив щось краще для нас 24
Святий Альберт – покровитель Плебанівського Храму 48
Альберт Зенон Туровський – засновник Храму 58
Кам'янець-Подільський єпископ Леон Дубравський 62
Отець Петро Станіславович Гідзіль 65
На зустріч до Святішого 67

Католицькі служителі церкви – вихідці із Плебанівки 78
Новіцький Микола Адамович 78
Мокрий Анатолій Степанович 82
Лукащук Анатолій Петрович 86

Семінаристи з Плебанівки 90
Покровителька наша – Матір Божа 91
Джерело – візитівка села 94

Від автора 99

Джерела та література, що були використані
при написанні книги «Храм Святого Брата Альберта
на землях Княжої Луки» 101

Вінницька філія Центру дослідження історії Поділля
Інституту історії України НАН України
при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка
Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України
Вінницька філія Центру дослідження історії Поділля

Нагребецький Анатолій Никифорович

ХРАМ Святого Брата Альберта на землях Княжої Луки

Керівник проекту Славінський Леонтій Франкович

Авторське редагування

Комп'ютерний набір
Романова Світлана

Комп'ютерна верстка
Бойко М.В.

Видавець
ПП Балюк І.Б.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2524 від 13.06.2006 р.

Підписано до друку 06.09.2018 р.
Папір офсетний. Гарнітура Cambria.
Друк офсетний. Фіз арк. 6,5
Ум.-друк.арк. – 6,15. Обл.-вид. арк. – 6,84.
Наклад 300 прим. Зам. 42.
Друк ПП Балюк І.Б.
Тел./факс: (0432) 52-08-02
м. Вінниця, вул. Р. Скалецького, 15
e-mail: balyk2@ukr.net